

Sermones beati bernardi abbatis clareuallensis incipiunt feliciter.

De aduentu domini sermo primus.

Nodie fratres celebramus aduentus initium cuius utique sic et ceterarum sollicitudinum nomen quidem celebre satis et notum mundo: sed ratio nobis forte non ita infelices enim filii adam omnes veris et salutaribus studiis: caduca potius et transitoria querunt. Quibus aliter similibus homines generationis huius aut quibus comparabimus illos: quos videmus a terrenis et corporalibus consolatibus auelli. Separarique non possunt. Profecto similes hijs sunt: qui submersi periclitantur in aquis. Nimirum videas eos tenentes tenere nec ullam ratione desistere quod primum occurrerit manibus quicquid illud sit: licet tale sit aliquid quod omnino perire non possit: ut sunt radices herbarum ceteraque similia. Nam si qui ad eos veniant forte ut subueniant. nonnunquam solent apprehensos inuoluere secum: a deo ut nec iam sibi. nec illis auxilium ferre proualeant. Sic pereunt in hoc mari magno et spaciolo. sic pereunt miseri dum peritura sectantes omittunt solida: quibus apprehensis emergere et saluare possent aias suas. Neque enim de vanitate sed de veritate dicitur: cognoscetis eam. liberabit vos igitur fratres quibus tantum puulis reuelat deus quod abscondita sunt a sapientibus et prudentibus: circa ea quod salutaria sunt sedula cogi-

tatione versamini: et diligenter pensate rationem aduentus huius: quarentes nimirum quod sit qui veniat. unde quo. ad quid. quando: et via per quam venit. Laudabilis sine dubio curiositas ista est et salubris. Neque enim tanta deuote ecclesia vniuersa presentem celebraret aduentum: nisi lateret in eo magnus aliquid sacramentum. Primo igitur loco cum apostolo stupente et ammirante. Intuemini et vos: quatenus sit iste qui ingreditur: ipse enim secundum gabrielis testimonium altissimi filius: ac pater coelestissimus ipse. Neque enim plures est dei filium degenerem suspicari: sed equales fateri necesse est altitudinis: et eiusdem penitus dignitatis. Nam et filios principum. principes: et filios regum reges esse quos nesciat? Verumtamen quid sibi vult quod e tribus personis quos in summa trinitate credimus. confitemur et adoramus: non pater non spiritus. nullus tantus aduenit. sed filius? Minime quidem ego vel id factum arbitror sine causa. Sed quod agnouit sensum domini: aut quis consiliarius eius fuit? Neque enim sine altissimo trinitatis consilio factum est ut filius adueniret: quod si consideramus exilij nostri causam: fortassis aduerrere possumus vel ex parte quod congruum fuerit a filio nos maxime liberari. Lucifer enim ille qui mane oriebat. pre eo quod altissimi similitudinem usurpare temptauit. et rapinam arbitratus est esse se equalem deo quod utique est filij: precipitatus ilico corruit: quoniam zelauit per filio patris et opere dixisse videtur: nihil vindieta et ego retribuam. Continuo videbat sathanan tanquam fulgur catentem de celo. Quid tu superbis era et cinis? Si superbiens angelis deus non peccat: quanto magis tibi putredo et vermis? Nihil ille fecit nil operatus est. tamen

A ii

egitauit supbiā: et in momento in
ictu oculi irreparabilē precipitatus
est: q̄a iuxta ap̄lētā in veritate nō
stetit. **Fugite** supbiam fr̄es carissī
mi. queso multū fugite: initu om̄is
peccati supbia. q̄ tam velociter ipsū
q̄z fidei cūctis clarius micantem
eterna caligine obtenebrauit luci.
Ferū: que nō mōdo angelū. s̄ ange
lorū primū in dyabolū cōmutauit.
Vnde et p̄m̄ inuidens homini. quā
ncepat in semetipso. in eo p̄p̄it in
quitatē: suadens vt lignū veritum
gustās fieret sicut deus. sciēs bonū
et malum. **Quid** enī polliceris. quid
p̄mittis miser: cū filius altissimi sci
entīe clauem habeat. imo et ipse sit
clauis dauid. q̄ claudit et nemo ap̄e
rit. **In** eo sūt om̄es thesauri sapiē
tie et sciētīe absconditi. **Tu** ne eos vt
p̄stes homini. inique furaberis. **Vi**
detis q̄a vere iuxta dñi sententiā mē
dax iste est: et p̄s eius. **Nam** et men
dax fuit dicens. similis ero altissimo:
et mēdaci p̄s. cū in hoīem q̄z vene
natū sue falsitatis seminarium effu
dit dicens. **Eritis** sicut dii. **Tu** q̄z o
homo: siuides fures curris cum eo.
Audistis fr̄es q̄d hac nocte lectus
est in p̄saia dicente dño. **Principes**
tui infideles: vel vt translatio alia
h̄z. inobedientes socij furū. **Reuera**
enī principes nostri adā et eua. prin
cipiū nostre ap̄aginis. inobediētes
et socij furū: qui q̄d filij dei est: ser
pentis imo diaboli p̄ serpentē confi
lio subripe temprant. **Nec** dissimu
lat iniuriā filij pater. p̄s enim dili
gēt: s̄ cōtinuo et in ipsū homi
nē rētribuit: et aggrauat
in manu suā. **Oēs** enim in adā
uim̄. et in eo sēcētā dñatōis
simus omnes. **Quid** agat fili
o se zelare patrē: et nulli

penitus parcere creaturē. **Eccc** in
quit occasione mei. creaturas suas
pater amittit: altitudinē meā p̄
mus angelus affectauit. et populū
qui sibi crederet habuit: s̄ cōtinuo
patris zelus vīdīcauit in illū. per
cutiēs eū pariter cū om̄ibz suis pla
ga incurabili: castigatōne crudeli.
Scientiam q̄z que nihilomin⁹ mea
est furripē voluit homo: et ne illi q̄
dem miserus est: nec pepercit oculus
eius. **Nunquid** de hōis cura est
deo. **Duas** tantum fecerat nobiles
creaturas. ratōis participes. capa
ces beatitudinis. angelū videlicet at
q̄z hoīez: sed ecce p̄pter me angelos
perdidit multos: homines vniuersos.
Ergo vt sciāt quia et ego diligo
patrem: per me recipiat. quos quo
dāmodo propter me amisisse vide
tur. **Si** p̄pter me hec tēpestas orta
est ait ionas: tollite me. et mittite in
mare. **Oēs** inuidēt mihi. **Eccc** ve
nio et talē eis exhibeo memetip̄sū:
vt quisquis inuidere voluerit. quis
quis gestierit imitari: fiat ei emula
tō ista in bonū. **Noui** tamē affectū
malicie et nequie transisse angelos
desertores: nec ex ignorantia aliq̄
seu infirmitate peccasse: ideoq̄ pe
rīre necesse est penitere nolentes.
Patris enī amor et honor. regis iudi
ciū diligit: p̄pter is enī et ipse crea
uit hoīes ab initio: qui supplerēt lo
cū illū. et ruinas iherusalē restaura
rēt. **Sciebat** enim nullā angelis pa
tere redeūdiuā. **Nēpe** nouit supbiā
moab q̄ supbia est valde: et supbia
ei⁹ penitētie remediū nō admittit:
ac p̄ is nec venie. **At** vero hoīs vice
nullā postea obidit creaturā: innu
ens ex is ipso. redimendū adhuc ho
minē: q̄ppe quē supplantauit aliena
malitia: ideoq̄ p̄desse ei p̄ caritas

11
aliena. Ita dñe obsecro. cōplaceat
tibi vt eruas me. qm̄ ego infirmus
sum: qm̄ de terra mea furtim subla-
tus sū: et hic innocēs in lacū missus
sū. Non penitus quidem innocens:
s; quantū ad eū qui me seduxit in-
nocens aliquatenus. Mendaciū mi-
hi persuasū est dñe: veniat veritas
vt possit falsitas dep̄bendi: et cognos-
cā veritatē et veritas liberabit me:
si tamē rep̄bentē falsitati penit⁹ re-
nūciauero. et cognite adhaesero ve-
ritati. Alioquin nō humana erit tē-
ptatio. nec hūanū peccatū: s; obli-
natio dyabolica. Nā perseverare in
malo diabolicū est: et digni sūt pe-
rīre quicūq; cum illo in similitudi-
nem eius pmanēt in peccato. Ecce
frēs audistis quis sit qui veniat: cō-
siderate iā vnde veniat et quo. Venit
itaq; de corde dēi patris. in vterum
virginis matris: venit a summo celo.
in inferiores ptes terre. Quid g;?
Nōne et nobis in terra est querlan-
dum? Sed nō in ea pstitit ille. Vbi
enim bene erit sine illo: aut vbi ma-
le esse poterit cū illo? Quid mihi ē
in celo: et a te quid volui sup terrā
Deus cordis mei: et pars mea deus
in eternū. Nam et si ābulauero in me-
dio vmbre mortis nō timebo mala:
qm̄ tu mecū es. Nunc q̄z vt video et
ad terras et ad ipsū q̄z descēdis in
fernū: non tanquā vinctus sed tan-
quā inter mortuos liber sicut lux q̄
in tenebris lucet. et tenebre eam nō
oprederunt. Vnde nec relinquit
aīa in inferno: nec sanctūz corp⁹ in
terra videt corruptōez. Cristus enī
qui descendit ipse est et q̄ ascendit.
sup om̄es celos vt adimpleret oīa:
de quo scriptū est. qui p̄trāsiit bez-
nefaciendo et sanādo omnes op̄res-
sos a diabolo. Et alibi. Exultauit vt

gigas ab currendā viam: a summo
celo egressio eius: et occurfus eius
vsq; ad summū eius. Merito p̄inde
clamat apostolus dicens. Que sur-
sum sunt querite: vbi xps est in de-
xtera dēi sedens. Incassum labora-
ret erigere corda nr̄a: nisi colloca-
tū in celis salutis nostre doceret au-
ctore. Sed videamus iam que sequū-
tur. Nam et si materia quidez copio-
sa inueniē et vberima valde: sed an-
gustia temporis tantā sermonis lō-
gitudinē non admittit. Cōsideran-
tibus ergo quis veniat: magna om̄i-
no et ineffabilis maiestas innotuit.
Suspiciētibus vñ veniat: gr̄adis pla-
ne patuit via: scdm̄ eius testimoniū
qui p̄phetico preuentus spiritu: ec-
ce inquit nomē domini venit de lon-
ginquo. Porro quo veniat intuenti-
bus apparuit ineffabilis dignatio
et penit⁹ inexcogitabilis: q̄ in car-
ceris huius horrorem. tanta digna-
ta est descendere celsitudo. Tam q̄s
dubitet magnū aliquid in causā fu-
isse vt maiestas tanta. de tam lon-
ginquo. in locū tam indignum de-
scendere dignaretur. Plane magnū
aliquid. quia misericordia magna:
quia misratio multa: q̄a caritas co-
piofa. Ad quid enim venisse creden-
dus est. Hoc namq; est quod iuxta
ap̄positū ordinē oporteat iā p̄scruta-
ri. Nec sane laborābū ē in hac par-
te: cum manifeste aduētus eius cau-
sa et verba eius et opera clament.
Ad querendā q̄ppe ouē centesimaz
q̄ errauerat de mōtib; p̄perauit: et
vt ofiteant manifestius domino mi-
sericordie eius et mirabilia eius fie-
lijs hominū. p̄pter nos venit. Mira-
querentis dēi dignatio: magna dis-
gnitas hominis sic quesiti. In qua
si gloriari voluerit nō erit insipies:
A in

nō q̄ aliquis esse videat tanq̄ a se
ipso: s̄ q̄ t̄ti eū fecerit q̄ fecit. **T**p̄
se enim q̄ies diuitie om̄is gl̄a mū
di et quicq̄d in eo cōcupiscit min⁹
est ad hāc gl̄am: imo nec est aliq̄d
in cōparatōe eius. **D**omine quid est
homo q̄a innotuisti ei: aut quid ap
ponis erga eū cor tuū? **A**ttamē ve
lim nosse quid sibi voluit q̄ ad nos
venit ille: aut quare nō magis iui
mus nos ad illum? **N**ostra enī erat
necessitas: nec est consuetudo diuitum
vt ad paupes veniāt: nec si presta
re voluerint. **I**ta est fr̄s. nos ma
gis ad eū venire dignum fuit: s̄ du
plex erat impedimentū. **N**ā et cali
gabant oculi nostri: illē vero lucem
habitat inaccessibilē: et iacētes pa
ralitici in grabato: diuinā illam nō
poteramus attingere celsitudinē:
ap̄terea benignissimus saluator et
medicus animarū descēdit ab alti
tudine sua: claritatē suā infirmis
oculis tēperauit. **I**nduit se laterna
quadā: illo vtq̄ gl̄ioso: ab omni
late purissimo corpore q̄ suscepit:
hec enim illa leuissima plane et p̄ful
gida nubes: supra quā ascēsurū eū
ap̄l̄eta p̄dixerat: vt descēderet in
egiptū. **T**emp⁹ est iam. ipsū q̄ cō
siderare tempus: quo saluator adue
nit. **V**enit enim q̄d et vos credim⁹
non latere: nō in initō nec in medio
temporis sed in fine. **N**ec incōgrue
factū est sed vere sapiens disposuit
sapientia: vt cū magis esset necessā
riū tūc primo ferret auxiliū: p̄nus
ab inḡtitudinē atq̄ filios nō igno
rans. **V**ere enim ab uesperascebat
et inclinata erat iā dies: recesserat
paulomin⁹ sol iusticie: ita vt exigus
us nimis splendor ei⁹ aut calor esset
in terris. **N**am et lux diuine noticie
parua admodū erat: et abundante

iniquitate feruor refrigerat caris
tatis. **T**am nō apparebat angelus
non loquebat ap̄l̄eta: cessabant ve
lut desperatōne victi. p̄ nimia vtq̄
duricia hominum et obstinatōne: at
ego ait fili⁹. tūc dixi ecce venio. Sic
sic dum mediū silentiū tenerēt om̄
nia et nox in suo cursu iter pageret:
om̄ipotens sermo tuus domine a
regalib⁹ sedib⁹ venit. **Q**uod etiam
ap̄lus inuēs aiebat. **Q**uando venit
plenitudo tēporis: misit deus filium
suū. **N**imirū plenitudo et habundā
tia tēporaliū: obliuionē et inopiam
fecerat eternorū. **O**portune ḡ tunc
aduenit eternitas: quādo magis tē
poralitas p̄ualebat. **N**am vt cetera
fileā ip̄a q̄ pax tēporalis illo in tē
pore tanta fuit: vt ad hominis vnus
edictū describere vniuersus orbis.
Dabetis iā et p̄sonā venientis. et lo
cum utrūq̄: id est a quo et ab quem
venit: causā q̄ et tēpus nō ignora
tis. **V**nū q̄ restat. via adhuc scili
cet p̄ quā venit: et hec q̄ diligēter
requirenda: vt possimus sic dignus
est ei occurrere. **V**erūtamen sicut ad
operandā salutē in medio terre. ve
nit semel in carne visibilis: ita coti
die ad saluandas aīas singulorū in
spū venit et inuisibilis: sicut scriptus
est. **S**pūs aī facie nr̄am xp̄us dñs.
Et vt noueris occultū esse spūalem
hūc aduentū: in vmbra eius inq̄t vi
uem⁹ inē gētes. **P**ropterea dignū
est vt si nō valet infirmus in occur
sū tāti medici p̄cedē lōgī: saltē co
netur erigere caput. et aliquaten⁹
assurgere venienti. **N**on te oportet
o homo maria transfretare: non pe
netrare nubes. **N**on grandis inq̄
tibi ostendit via: vsq̄ ad temetipsū oc
curre deo tuo: prope est enim ver
bum in ore tuo. et in corde tuo. **V**sq̄

ab cordis opūctōem et oris ofessio:
 onē occurre: ut saltē exreas de ster:
 q̄lino misereofciēcie: qm̄ indignus
 est illuc auctore puritatis intrare.
Et is q̄dem de eo aduēru dicta sūt:
 q̄ singulorū mētes inuisibili digna
 tur illustrare potētia. Libet autē et
 manifesti aduētū viāfiderare: qm̄
 vie ei⁹ vie pulcre: et omēs semite ei⁹
 pacifice. **E**cce in q̄t spōsa venit is sa
 liēs in mōtib⁹: trāfiliēs colles. **V**eni
 entē vidēs o pulcra: s; cubantē āte
 videre nō poteras. **D**ixisti enī. **I**n
 dica mihi quē diligēt aīa mea: ubi
 pascas ubi cubes. **C**ubās pascit an
 gelos in illas ppetuas eternitates:
 q̄s sātīat vīfōe eternitatis et immu
 tabilitatis sue: sed ne ignores te o
 pulcra. qm̄ mirabilis facta est vīfio
 illa ex te: ofortata est et non poteris
 ad illā. **V**erūtāmē egressus ē de lo
 co sancto suo: et q̄ cubās pascit an
 gelos. ipse cepit sicq; sanabit nos:
 et videbit vniuersus et pastus. q̄ cubans
 et pascēs aīvīderi nō poterat. **E**cce
 venit hic salīēs in mōtib⁹: trāfiliēs
 colles. **M**ōtes et colles p̄ī archas et
 ap̄hetas accipe: et quē admodū vene
 rit salīēs in libro generatōis lege.
abraham genuit ysaac et c. **E**x hīs
 mōtib⁹ p̄dīit. ut inde veniens radix
 pesse vnde iuxta ap̄hetā egressa est
 v̄ga eximē flos ascēderet: sup̄ quē
 requiit spūs septiformis. **N**ō mani
 festi⁹ alio in loco aperies itē ap̄he
 ta. ecce in q̄t virgo concipiet et pariet
 filiū: et vocabis nomē ei⁹ emanuel:
 q̄d interpretat nobiscū de⁹. **Q**uē enī
 prius florē. ipsū deinde emanuelē:
 et quā dixerat v̄gā. manifesti⁹ ex
 primēs virginē noīauit. **S**ed necesse
 est altissimi huius sacramētī ofide
 ratōem diei alteri reseruāri. **D**igna
 est enī ap̄rio f̄mōe materia: p̄sertim

q̄ in lōgū iā hodiernus sermo pro:
 cesserit.

Sermo secundus vnde sup̄.

Audiuimus suadentem regi
 achas ysaia. petere signū a
 dño: siue in pfundū inferni. siue in
 excelsū supra. **A**udiuimus respōsū
 eius formā q̄dem habentē pietatis:
 s; nō vtutez. **P**ropt̄ is deniq; ab eo
 q̄ intueē cor et cōfite et homis cogi
 tatō. meruit reprobari. **N**ō petem
 in q̄t: et nō temptabo dñm. **E**latus
 erat achas fastigio solij regalis:
 astut⁹ hūane sapiētie v̄bis. **A**udī
 erat igitur ysaia a dño. **V**ade dic
 vulpi illi: petat sibi signū a dño in
 pfundū. **D**abet enī vulpis foueas:
 s; in infernū q̄ si descēderet. adest q̄
 op̄tendat sapiētes in astutia sua.
Tecūq; **V**ade dic volucris illi: petat si
 bi signū in excelsū sup̄. **D**abet enī
 volucris nidū: s; et si in celū ascēde
 rit. illic est q̄ sup̄bis resistēs. ap̄a
 calcet virtute sup̄borū et sublimium
 colla. **V**erūtāmē dissimulat ille po
 testatis excelsē seu incōprehensibi
 lis pfūdītatis sapiētie q̄rere signū:
 et apterea signū bonitatis et carita
 tis domui dauid ipse dñs p̄mittit:
 ut q̄s nec ptās nec sapiētia terrus
 it alliciat saltez exhibitō caritatis.
Potest enī in eo q̄ ait in pfundū in
 fermi etiā caritas ip̄a q̄ maiore ne
 mo habuit ut in infernū q̄ p̄ ami
 cis moriēdo descēderet nō immorī
 to designari: ut p̄cipiat achas vel
 in excelsū regnātis expauescē maie
 statē: vel descēdētis ad inferos am
 plecti caritatē. **M**olest⁹ ē q̄ nō so
 lū hoib⁹ s; etiā deo: q̄squis nec maie
 statē cogitat in timore: nec carita
 tē amore meditat. **P**ropter is in q̄t
 dabit dñs ip̄e vobis signū: in quo
 A iiii

manifeste et maiestas et caritas inno-
tescat. **E**cce ego recipiet et pariet fi-
liū: et vocabis nomē eius emanuel:
quod interpretatur nobiscū deus. **N**oli fu-
gē adā: quia nobiscū deus. **N**e time-
as o homo: nec audito dei nomine ter-
rearis: quia nobiscū deus. **N**obiscum
carnis similitudine: nobiscū veritatis
te. **P**ropter nos venit tanquā vnus ex
nobis: similis nobis passibilis. **D**eni-
que butirū inquit et mel comedit. **A**chi-
dicat. **P**aruulus erit et vescet infan-
tilibus alimentis. **V**t sciat inquit re-
probare malū: et eligere bonū. **E**t iā
hic bonū et malū audis: sicut in ar-
bore vitæ. sic in ligno transgressio-
nis. **S**ed multo melius a primo adā.
secundus iste parit. **E**ligēs enī bonū
malū reprobāt: nō sic ille qui dilexit
malebāt: et veniet ei: et noluit bonū
dilectionem et legem ab eo. **N**am in
eo quod premisit butirū et mel comedit.
aduertē poteris puuli huius electio-
nē: tūc affit grā ut quod prestat utriusque
sentire digne et accomode ad intelli-
gendū perferre cedat. **D**uo sūt in
lacte ouis: butirū et caseus. **B**utirū
pingue et hūidū: caseus ecōtra aris-
tus et durus. **B**ene enī puulus noster eli-
gere nouit: qui butirū comedens. ca-
seū utique nō comedit. **Q**ue est enim
ouis ceterisima qui errauit et in psalmo
loquitur: erravi sicut ouis qui perijt. **V**ti-
que genus hūanū quod benignissimus
pastor querit: alijs sane non agita-
uē quibus in morte derelictus. **I**n hac
igitur oue reperies: naturā dulcē. na-
turā bonā et bonā valde tanquā buti-
rū: et peccati corruptio-
nem tanquā ca-
seū. **V**ide ergo quod optime puer noster
elegit: qui naturā nostram sine ulla pecca-
ti corruptio-
ne suscepit. **N**ā de peccati-
bus legis coagulatus est sicut lac cor-
ruptus: in quo utique lactis puritatem

corruperat fermentū malicie et ne deie-
coagulum iniquitatis. **S**ic et apīs huius
etiam aculei punctio-
ne. **A**pīs vero est
qui pascit in liliis qui florigerā inha-
bitat patriam angelorum. **V**nde et ad
ciuitates nazaret qui interpretatur flos
aduolauit: et ad suauē olētē perpetue
virginitatis florē aduenit: illi in se-
dit: illi adhaesit. **D**uius apīs mel et
aculeū nō ignorat: qui misericordiam ei et
iudiciū cum propheta decantat. **A**ttamen
ad nos veniens solū mel attulit et nō
aculeū. id est misericordiam et nō iudiciū:
ita ut suadentibus quicquid discipulis ut
ciuitatē qui suscipere eū noluit perciperet
igne consumi: responderit filiū hominis
nō venisse ut iudicaret. sed ut saluaret
mūdū. **N**ō habeat aculeū apīs no-
stra: quodāmodo deposuerat illū.
quā tāta indigna patiens misericordiam
exhibebat et nō iudiciū. **S**ed nolite
sperare in iniquitate: nolite peccare
in spe. **D**abet enī apīs anima quicquid re-
assumere aculeū suū. et acriter nimis
infigē illū in medullas hominis peccato-
rum. quā patet non iudicat quēquā:
sed filio debet omne iudiciū. **N**ūc autē
puulus noster butirū et mel come-
dit: quā bonū nature hūane diuine
miscēdie sic inuit in semet ipso. ut ef-
ficeret homo verus et peccatū nō hōis: mis-
ericors et iudiciū nō exhibens. **E**x his
manifestū iā arbitror quā nā sit uirga
ex radice pessē procedens: quā uero flos
super quē requiescit spūs sanctus. **N**ūc
ergo dei generis uirga ē: flos fili-
us eius. **F**los utique fili-
us uirginis. **F**los
candidus flos rubicundus: electus
ex milibus. **F**los in quē prospicē deside-
rāt angeli: flos ad cuius odorē reui-
uiscūt mortui: et sic ipse testatur flos
campi est et non ortus. **C**āpus enī sine
omni hūano flore et amminiculo: non
seminat ab alijs: nō de ossibus sarculo:

nō impinguat? fimo. **S**ic omnino sic
virginis aluus floruit: sic inuoluta.
Integrata casta marie viscera tanq̃
pascua eēni virois florē ptulere:
cuius pulcritudo non videat corru-
ptōez: cuius gla in ppetuū nō ma-
cescat. **O** virgo virga sublimis. in
q̃ sublimē verticē sanctā erigis: vsq̃
q̃ ad sedentē in throno: vsq̃ ad do-
minū maiestatis. **N**eq̃ enī id mirū:
qm̃ in altū mittis radices hūilitatis.
O vere celestis plāta. p̃ciosior cūctis.
sāctior vniuersis. **O** vere lignū vite.
q̃d solū fuit dignū portare fructū
salutis. **D**eplēnsa est maligne ser-
pens verſutia tua: nudata est plane
falsitas tua. **D**uo imposueras crea-
tori: mēdaciū et inuidiē infamaueras
eū: s̃ in vtroq̃ quictus es esse mēti-
tus. **S**i q̃dem ab initio moriē cui dī-
xeras nequa q̃ morieris: et veritas
dñi manet in eternū. **S**ed et nūc re-
spōde si potes. quā ei arborē. cui ar-
boris fructū inuidere potuit: qui nec
hāc q̃dem virgā electā et fructū sub-
limē negauit. **E**tenī qui p̃prio filio
nō peperit: quomō nō oīa simul cū il-
lo donauit. **S**ed iā aduertistis ni fal-
lor quomā virgo regia ipsa est via
p̃ quā saluator aduenit: p̃cedens ex
ipſius vtero tanq̃ sp̃s de thala-
mo suo. **T**enētes ergo viā quā prio-
re si meministis cepimus inuestiga-
re sermone: studeamus et nos dile-
ctissimi ad ipſū per eam ascendere.
qui p̃ ipsaz ad nos descendit: p̃ eam
venire in gratiā ipſius qui per eam
in nostrā miseriaz venit. **P**er te ac-
cessuz habeamus ad filiū. **O** bene-
dicta inuentrix gratie. genitrix vi-
te mater salutis: vt per te nos fusi-
piat: qui per te datus est nobis. **E**x-
cuset apud ipſū integritas tua cul-
pā nostre corruptōis: et humilitas

deo g̃ta n̄re veniā impetret vanitati
Copiosa caritas tua n̄roz cooperi-
at m̄fitudinē p̃ccorū: et fecunditas
g̃losa. fecunditatē nob̄ of̄erat meri-
torū. **D**ñā n̄ra. mediatrix n̄ra. abuo-
cata nostra. tuo filio nos recōcilia:
tuo filio nos amenda: tuo nos filio
presenta. **F**ac benedicta p̃ gra-
tiam quā inuenisti. per prerogati-
uam quam meruisti. per misericordiam
quam peperisti: vt qui te mediante
fieri dignatus est particeps infir-
mitatis et miserie nostre: te quoq̃
intercedente participes faciat nos
glorie et beatitudinis sue. ih̄esus crī-
stus filius tuus domin⁹ noster q̃ est
sup̄ oīa b̄ndictus de⁹ in secula amē.

Sermo tercius vñ sup̄.

Aduētu dñi quē hodie celebram⁹
si p̃sonā veniētis itueor nō capio ex-
cellētiā maiestatis. **S**i attēdo ad q̃s
venerit: dig̃tōis magnitudinē expa-
uesco. **S**tupēt eter⁹ et āgeli ip̃i tenuo:
vidētē infra se quē sup̄ se sp̃ atorāt:
manifeste iā et ascēdentes et descēden-
tes ad filiū hoīs. **S**i cōsidēro ap̃e q̃d
venerit: āplector q̃d possū inestī-
mabilē latitudinē caritatis. **S**i mo-
dum cogito: exaltatōem agnosco
hūane dītōis. **V**enit si q̃dē vniūſita-
tis creator et dñs: venit ad hoīes ve-
nit ap̃e hoīes: venit hō. **S**ed dic aliq̃s
Quō venisse dī: q̃ sp̃s vbiq̃ fuit. **E**rat
q̃dē in mūdo et mūd⁹ p̃ ipm fact⁹ ē:
s̃ mūd⁹ eū nō agnouit. **N**ō g̃ venit
q̃ aberat s̃ apparuit q̃ latebat. **V**ñ
et hūanā in q̃ agnosceē induit. **F**or-
mā. q̃ nimirū in diuīa lucē habitat
inaccessibilē. **N**ec sane in gloriū ma-
iestati apparē in similitudine sua quā
fecerat ab initio: nec indignū deo.
a q̃b̄m substantia sua nō poterat a-
gnosci i p̃magie exhiberi: vt q̃ fece-
rat hoīez ad p̃maginē et similitudi-

nem suā. ipse hominibus innotesceret
factus homo. **Q**uius ergo aduentus
tante maiestatis. tante humilitatis.
tante caritatis. tante etiā glorifica
tōis nr̄e. ab vniuersa ecclesia semel
in anno solēis memoria celebraf.
Sed vti nā ita semel ageref. vt sem
per id quippe dignius. **Q**uante enī
insanie est. vt post tāti regis adue
tum alijs quibuscumque negocijs homi
nes velint seu audeant occupari: et
nō magis omissis omnibus soli ei⁹ cul
tuū vacent. nec in eius p̄sentia cuius
q; meminerint ceterorū. **S**ed nō om
niū est qd ait. p̄p̄eta. memoriā abū
dantie suauitatis tue eructabūt. si
quidem nō omnes hęc memoria pa
scit. **S**ane nemo qd non gustauit: s;
neq; qd tantū gustauit eructuat.
Ructus quippe nō nisi de plenitudi
ne et satietate pcedit. **P**ropterea q
rū secularis est mēs et vita. memoriā
hanc et si celebrāt non eructuant:
sine deuotione et affectōe dies istos
arida quadā consuetudine obsuātes
Deniq; qd dānabilius est. huius di
gnatōis memoria dāf in occasione
carnis: et videas eos tanta sollicitu
dine diebus istis vestiū gl'am. ciborū
parare delicias: at si h̄s et h̄mōi que
rat in natiuitate sua xp̄s: tibi susci
piat dignius. vbi hęc accuraci⁹ ex
hibent. **S**ed ipsū audi dicentē. **S**up
bo oculo et insatiabili corde: cum hoc
non edebā. quid tanta ambitōe ve
stes paras in natale meū. **D**etestor
ego supbiā: non amplector. **Q**uid tā
ta sollicitudine ciborū copias repo
nis in tempus illud. **D**āno ego car
nis delicias: non accepto. **P**lane in
satiabilis es corde tanta parās et ex
tam longo: nā corporis utiq; et paucō
ra sufficeret: et que possent oportu
nius inueniri. **C**elebrans g̃ aduen

tum meū labijs me honoras sed cor
tuū longe est a me. **N**on me colis: s;
deus tuus venter est: et gloria in cō
fusiōe cibi. **I**nfelix omnino. qui volu
ptatē corporis et secularis colit glo
rievanitatē: beatus autem populus
cuius est dñs deus eius. **F**r̄es noli
te vos emulari in malignantibus ne
q; zelaueritis faciētes iniquitatem
Intelligite magis in nouissima eos
rū. et opatimini eis ex animo et ora
te p̄ eis. qui preoccupati sūt in deli
ctō. **D**ec enī faciūt miseri: qā igno
rantia dei habent. **N**ā si cognouis
sent: nūquā dominū glorie tāta ad
uersum se infamia puocarent. **N**os
autē dilectissimi excusatiōez de igno
rantia non habemus. **P**lane nosti
eum quisquis hic es: et si dixeris q
nō noui eū. eris similis secularibus mē
dax. **D**eniq; si eū non nosti: quis te
huc adduxit aut quō huc venisti.
Alioqn qm̄ tibi p̄suaderi posset. car
norū affectibus. corporis voluptatibus
seculari vanitatibus sp̄ore abrenūciare
et iactare cogitatū tuū i dñō et cōm
sollicitudinē in eū picē: de q̄ nihil be
ne. imo tā male scietia teste meue
ras. **Q**uis tibi in quā p̄suadē id pos
set si nescires q: bon⁹ dñs sperantibus
in se aīe q̄rētī ipsū: nisi cognouisses
et tu. q: suauis ē dñs et mitis et m̄lte
miscdiē et verax. **D**ec autē vñ nosti:
nisi q: nō solū ad te s; etiā i te venit.
Triplicē enī ei⁹ aduentū nouim⁹: ad
hoies. i hoies. et tra hoies. **A**d hoies
q̄bez indr̄nē nō aut ita in hoies: aut
otra hoies. **S**ed q: prim⁹ et terci⁹ noti
sūt. utpote manifesti: de secūdo qui
sp̄iritalis et occult⁹ ē. ipm̄ audi dicē:
tē. **S**i q; diligit me s; monē meū sua
bit: et p̄r me⁹ diliget eū. et ad eū ve
niem⁹: et māfionē apud eū faciē
Bt̄us apud quē māfionē faciēs dñe

libu. **B**tus in q sapiētia edificat si:
bi domū. excidens columnas septē:
beata anima. que sedes est sapiētie
Que nā est illa? **A**nimavtiq; iusti.
Merito plane: qā iusticia et iudiciū
pparatō sedis tue. **Q**uis in vobis ē
frēs. qui desiderat in aīa sua sedem
parare xpo? **E**cce q nā illi serica. q
tapecia. qd puluinar oporteat ppa
rari. **I**usticia inqt et iudiciū ppara
tō sedis tue. **I**usticia virtus est: qd
suū est unicuiq; tribuēs. **T**ribue g
tribū que sua sūt. **R**edde superiori:
redde inferiori. redde eqli. cuiq; qd
debes: et digne celebras aduentuz
xpi: parās ei in iusticia et iudicio se
dem suā. **R**edde inquā reuerentiā p
lato et obediētiā: quarū altera cor
dis: altera corporis est. **N**ec enī suf
ficiat exterius obtēperare maiorib;
nostris: nisi ex intimo cordis affe
ctu sublimiter sentiam⁹ de eis. **N**ō
et si tam manifeste indigna inno
tuerit prelati alicuius vita. vt nihil
omīno dissimulatōis nihil excusatō
nis admittat: ppter eū tamē a quo
est omīs ptās ipsū quē modo talez
nouimus excelsū reputare debem⁹:
non p̄sentib; p̄sone meritis. s; ordia
tōni diuine et dignitati ipsius offi
cij deferētes. **S**ic et frīb; nostris inē
quos viuimus: ipso iure fraternitas
tis et societas hūane. cōsiliij sumus
et auxiliij debitores. **N**ec enim volu
mus vt et ipsi nobis impendant: cō
siliū quo erubiat ignozantia nra:
auxiliū quo iuuēt infirmitas nra.
Sed forte erit inter vos qui tacitus
respōdeat dicēs. **N**ō ego cōsiliū da
bo fratri: cui nec vnū quidem dicere
verbū phas est sine licentia. **Q**uod
auxiliū impendere ē. cū nec minimū
aliquid agere liceat absq; obediē
tia. **A**d qd ego. **N**ō deerit certe qd

facias: tātūmodo caritas fraterna
nō desit. **N**ullū ego cōsiliū meli⁹ ar
bitror. qd si exemplo tuo fratrem do
cere studeas que oporteat et que nō
oporteat fieri: puocans eū ad me
liora. et cōsulens ei nō verbo neq; im
gua: sed ope et veritate. **A**n vero
utilius aut efficacius auxiliū aliq;
est. qd vt ores deuote p eo. vt nō dis
simules redarguere culpas eius. vt
nō modo nullū ei offēdiculū ponas:
sed et sollicitus sis quantū preuales
tanq; angel⁹ pacis de regno dei scā
dala tollere. et occasiōes scandalo
rū penitus remouere. **S**i talē te fra
tri auxiliariū et cōsiliariū exhibes:
reddis ei quod debes: nec habet vñ
causē. **P**orro si cui forte prelatus
ēs: huic fine dubio teneris debitor:
sollicitudinis aplioris. **E**xigit a te
et ipse custodiā et disciplinā. **C**usto
diam quidem vt possit cauere pecca
tū: disciplinā vero: vt qd minus cas
uit. minime maneat impunitū. **N**ō
et si nemini fratrū p̄esse videris: ha
bes tamē sub te cui custodiā hanc
et disciplinam oporteat adhiberi.
Dico aut corpus tuū: qd sine dubio
regendū accepit spūs tuus. **D**ebes
ei custodiā. vt nō regnet in eo pec
catū. nec mēbra tua arma fiant in
iquitāt: debes et disciplinam. vt di
gnos faciat penitētie fructus: casti
gatū et subditū seruituti. **L**onge ta
men. grauiori et periculoso debito
detinentur astricti: qui pro multis
animab; reddiduri sūt ratōez. **Q**uid
ego infelix. quo me vertam: si tan
tum thesaurū. si preciosum depositū
illud. quod sibi xpus sanguine pro
prio p̄cios⁹ iudicauit. cōtigerit ne
gligēt⁹ custodire. **S**i stillatē in cru
ce dñi sanguinē collegissem essetq;
reposit⁹ penes me in vase vitreo qd

et portari sepi⁹ oportet: qđ animi
habitu⁹ essem in discrimine tãeo:
Et certe id seruandū accepi: pro qđ
mercator nō inspicēs ipsa vtiq; sapi
entia sanguinē illū debet. Sed ⁊ has
beo thesaurū istū in vasis fictilib⁹:
et quib⁹ mīta plura qđ vitreis immis
nere pericula videant. **A**ccedit sa
ne ad sollicitudinis cumulū. et pon
dus timoris: qđ cū et meā et pximi
conscientiā seruare necesse sit: neu
tra mihi satis ē nota. **V**traq; abis
sus est imperscrutabilis: vtraq; mihi
nox ē: ⁊ nihilomin⁹ exigē a me cu
stodia vtriusq; et clamat. **C**ustos
qđ de nocte: custos quid de nocte:
Non est mihi dicere cū capn. nūqđ
custos fr̄is mei sum ego: sed et fa
teri humiliter cū p̄peta: quia nisi
dñs custodierit ciuitatē. frustra vi
gilat qui custodit eā. **I**n eo tamen
excusabilis ego videor: si vt predixi
debitā exhibeo custodias pariter ⁊
disciplinā. **N**ō si p̄ora qđ qtuor nō
defuerint: dico aut erga p̄latos re
uerentiā ⁊ obedienciā. qđ auxili
um erga fr̄es. qđ ad iusticiā p̄tinē:
non imparatā sedem inueniet sapiē
tia. **E**t fortassis he vident⁹ sex colū
ne quas excidit in domo quā edifis
cauit sibi: ⁊ septima qđ querēda ē:
forte team nobis notāz facere ipsa
digne. **Q**uid vero p̄hibet: sicut lex
in iusticiā: septimā qđ intelligi in iu
dicio. **N**eq; enī iusticiā sola: s; iusti
cia inquit ⁊ iudiciū preparatio se
dis sue. **D**eniq; si p̄latis ⁊ equalib⁹
et inferiorib⁹ reddimus qđ oportz:
nihil ne accipiet deus. **A**t ei plane
qđ debet retribuere nemo p̄t. qđ tā
copiose accumulauerit sup nos mi
sericordiā suā: qđ tā multa deliquē
rimus ei: qđ tā fragiles et nihili sum⁹:
qđ tā plenus ⁊ sufficiens ille sibi:

et bonoz omniū nostrorū nō egēs.
Audiui tamē dicentē eū. cui incen
ta et occulta sapientie sue reuelau
rat: qđ honor regis iudiciū diligit
Nihil quod in se est a nobis exigit
amplius. tantum dicamus iniquita
tes nostras: et iustificabit nos gra
tis. vt gratia cōmentetur. **D**iligit
enī aiām que in cōspectu eius et
fine intermissione considerat: et fine
dissimulatōe diiudicat semetipsam.
Iūq; iudiciū nō nisi p̄pter nos a no
bis exigit: qđ si nō smetipsos iudica
uerimus: nō vtiq; iudicabim⁹. **P**ro
pterea sapiens verec om̄ia opera
sua: scrutat⁹. discutit ⁊ diiudicat vni
uersa. **D**onozat quippe veritatem.
qui et se ⁊ sua om̄ia in eo statu quo
veritas hz. et agnoscit veraciter: ⁊
humiliter ofitetur. **A**udi deniq; ma
nifest⁹ a te iudiciū exigi post iusti
ciam. **C**ū feceritis inquit om̄ia que
precepta sūt vobis: dicite serui in
utiles sumus. **H**oc plane qđ in ho
mine est digna sedis p̄paratō dño
maiestatis: vt ⁊ iusticie mādata stu
beat obseruare. et semp indignum
se se ⁊ inutile arbitret.

Sermo quartus vnde supra.

Dignum est fratres. vt tota
deuotōe dñi celebretis ad
uentum: delectati tāta glō
latōe: stupefacti tanta dignatōe:
inflāmati tanta dilectōe. **N**ec vero
solū cogitetis eum quo venit quere
re et saluum facere quod perierat:
sed et illum nihilomin⁹ quo veni
et assumet vos ad seipsū. **V**t inā cir
ca hos duos abuēt⁹ iugī meditatō
ne v̄lemi: rumīnātes in cordib⁹ v̄ris
qđtū in p̄ore p̄stiterit: qđtū p̄misit
in secūdo. **V**t magis cōtēctis in me

medios eleros. **N**ec sunt enim duo brachia spōsi. inē q̄ spōsa tormiens aiebat. **L**euā eius sub capite meo: et dextera ei⁹ āplexabit me. **N**am in sinistra q̄tem eius sicut alibi legimus diuitie ⁊ glā: in dextera lōgis turnitas vite. **I**n sinistra eius inq̄t diuitie et glā. **F**ilij adā genus auarū et ambitōsū audite. **Q**uid vobis cū terrenis diuicijs ⁊ glā tpali: que nec vere nec vestre sūt. **A**urū et argentū nōne terra est rubra ⁊ alba: quā solus hōim facit error. aut magis reputat p̄ciosam. **D**eniq; si vestra hec sūt: tollite ea vobiscū. **S**ed homo cū interierit nō sumet omnia: neq; descēdet cū eo glā eius. **V**ere ergo diuitie nō opes sūt s̄ virtutes: quas secūscientia portat vt in perpetuum diues fiat. **D**e glā q̄ dicit apls. **G**lā nostra is est: testimoniū conscientie nostre. **N**ec est vtiq; vera glā: que est a spū veritatis. **T**pe enī spūs testimoniū phibet spūi nostro: q̄ filij dei sumus. **G**lā vero quā ab inuicē accipiūt q̄ glām q̄ est a solo deo nō requirūt vana est qm̄ vani filij hōim. **I**nsipies tu qui merces cōgregas in saccū ptusū. qui thesaurū tuum alieno in ore ostētuis: ignoras q̄ archa ista nō claudit nec seras h̄z. **Q**uāto melius sapiūt. q̄ thesaurū suū ipsi sibi seruāt: alijs nō cōmittūt. **V**erum nunq̄d semp seruabūt. **N**ūquid semp abscondent. **V**eniet cū manifesta erūt abscondita cordis: que vero fuerūt ostērata nō oparebūt. **N**unc est q̄ veniēte dño fatuarū ḡginū lāpades extinguuntur: et q̄a receperūt mercedē suā. a dño nesciunt. **P**ropterea dico vobis carissimi. vtile est abscondē magis q̄ ostētare si quid habem⁹ hōim: sicut ⁊ mēdici cū elemosinā petūt.

nō p̄ciosas vestes ostēbūt. s̄ seminu-
da mēbra. aut viscera si habuerint:
vt citius ad misericordiam videntis ani-
mus inclinet. **Q**uā regulā publica-
nus ille seruauit multo melius pha-
riseo: ⁊ deo descēdit iustificatus ab
illo itest pre illo. **T**emp⁹ est frēs:
vt iudiciū incipiet a domo dei. **N**uis
vero finis eorū qui nō obediūt euā-
gelio. **N**ō iudiciū his. q̄ in hoc iudi-
cio nō resurgūt. **N**uicūq; enī iudici-
cari dissimulant eo iudicio q̄d nunc
est. in q̄ princeps huius mūdi eiciē
foras: iudicē exspectent. vel magis
timeāt: a quo cum principe suo fo-
ras eiciēnt ⁊ ipsi. **N**os autē si p̄fecte
iudicamur nūc. securi saluatoris ex-
spectemus dñm nostrū ih̄sū xpm̄:
qui formabit corpus hūilitatis nos-
tre. configuratū corpori claritatis
sue. **T**ūc fulgebūt iusti s̄a vt vides
re possint docti pariter ⁊ indocti: ful-
gebūt enī sicut sol in regno patris
eorū. **E**rat autē claritas solis septē-
pliciter. id est sicut lux septē diez.
Abueniēs enim saluator. reforma-
bit corpus humilitatis nostre con-
figuratū corpori claritatis sue: si ta-
men prius fuerit cor reformatū ⁊ cō-
figuratum humilitati cordis ipsi⁹.
Propter quod ⁊ dicebat. **D**iscite
a me q̄a mitis sum ⁊ humilis corde.
Cōsidera sane in hīs verbis quomā
humilitas duplex est: altera cōgni-
tōis. altera affectōis. que hic dicē
cordis. **P**riore cognoscimus q̄z ni-
hil sumus. et hāc discimus a nobis
ip̄is ⁊ ab infirmitate ppria: postero
re calcamus gloriā mūbi. ⁊ hanc
ab illo discimus q̄ exmanuit semet
ip̄sū formā serui accipiēs: qui etia;
quesitus in regnū fugit. q̄h̄t⁹ ab tā-
ta probra ignominiosū supplicium
crucis. spontē obtulit semetipsum.

Sint igitur si dormire volumus inter me-
dios cleros. id est duos aduentus pe-
ne nostre deargentate: ut illas scilicet
virtutum formas teneamus. quam ver-
bo texeplo commendauit Christus prius in
carne. **I**n argento siquidem non incon-
grue intelligitur humanitas eius: si-
cut in auro diuinitas. **O**mnis itaque
virtus nostra tam longe est a vera
virtute quam longe est ab ea forma: et
omnis penna nostra ad nihil valet
si non fuerit deargentata. **M**agna
quedam penna est paupertatis: quam tam-
citovolam in regnum celorum. **N**am in
alijs virtutibus quam secum. promissio fu-
turo tempore indicat: paupertati non
tam promittitur quam datur. **V**nde in pre-
senti tempore enunciatum est. quoniam ipsorum est
regnum celorum: cum in ceteris dicatur.
hereditabunt. consolabuntur. et similia.
Videmus autem pauperes aliquos qui si
veram haberent paupertatem. non adeo
pusillanimes inuenirentur et tristes:
utpote reges et reges celi. **S**ed hi
sunt qui pauperes esse volunt. eo tamen
pacti ut nihil eis desit: et sic diligunt
paupertatem: ut nullam inopiam patian-
tur. **S**unt et alij mites: sed quam diu ni-
hil dicunt vel agunt nisi pro eorum arbi-
trio. **P**atebit autem quam longe sint a ve-
ra mansuetudine: si leuis oriat occasio.
Nec mansuetudo quod heredita-
bit: quam ante hereditatem deficiat. **A**li-
os quoque lugentes video: sed si de cor-
de preceperent ille lacrimae: non tam
facile illico soluere non in risu. **N**unc
autem cum abundantius ociosa et verba scur-
rilia profluant quam prius lacrimae: lacri-
mas huius de hijs esse non arbitror.
quibus consolatio diuina promittitur: quan-
do quidem post illas tam facile consolati-
onis uilis admittitur. **A**lij tam uoluntate
et contra aliorum delicta zelantur. ut ui-
deri possent esurire et sitire iusticiam.

si esset apud eos de suis quam peccatis
idem iudicium: sed nunc pondus et pondus
verumque abominatio est apud deum.
Nam contra alios tam imprudenter quam
inamiter estuant: seipsum tam insipienter
quam mutiliter palpent. **S**unt alij
misericordes de hijs qui ad ipsos non
pertinent: qui scandalisant si non datur
omnibus abundanter: sic tamen ut ipsi
nec in modico quidem grauentur.
Qui si misericordes essent de suo fa-
cere deberent misericordiam: si non possent
de terrena substantia. de voluntate
bona daret hijs qui forte contra eos
peccare uiderent indulgentiam: daret
dulce signum. uerbum bonum. quod est super
omne datum optimum: ut eorum mentes
ad penitentiam prouocarent. **D**enique
hijs omnibus quos in peccato esse co-
gnoscerent. opationem impenderent.
et orationem. **A**lioquin misericordia eorum nul-
la est. et misericordiam consequuntur nullam.
Tunc sunt qui peccata sua sic confitentur
ut uideri possint ex desiderio mundan-
di cordis hoc agere. omnia enim in con-
fessione lauant: nisi quod ea que ipsi spem
te dicunt alijs: ab alijs patienter audi-
re non possunt. **Q**ui si uere mundari
desiderarent ut uiderent. non irritarent:
sed agerent eis gratiam. qui suas illis
maculas demonstrarent. **S**unt et alij qui
si uiderint quempiam uel leuiter scan-
dalizatum. ualde solliciti sunt quod eum in
pacem reducere possint et uident pacem
fieri: nisi quod eorum commotio si forte quod
quam contra eos factum dictum uidebit.
tardius uniuersis poterit difficilius
que sedari. **Q**ui minime si uere pacem
diligenter: haud dubium quoniam ea quae
runt sibi ipsis. **P**eargetemus igitur pen-
nas nostras in Christi ouerlatone: sicut mar-
tires sancti lauerunt stolas suas in eius
passione. **I**tem quod possumus eum qui
sic dilexit paupertatem: ut quis in eius

manu essent fines terre: tñ nō habu-
buit vt caput reclinarēt: ita vt disci-
pulos adherētes ei legamus fame
cōpulos spicas manibus cōfricasse
cū p̄ lata trāfirēt: quīq; tanq; ouis
ad occidēdū ductus est: et sic agnō
co rā tōdente se obmutuit. et nō ape-
ruit os suū: quē et sup̄ lazarū et super
ciuitatē fleuisse tm̄ oratōib; p̄no-
tasse legimus: r̄isse autem aut io-
casse nusquā: qui sic esuriuit iustici-
am. vt cum propria non haberet
tātā p̄ peccatis n̄ris a seipso exegit
satisfactōez. Vñ in cruce nihil ali-
ud q; iusticiā sitiebat: q; p̄ inimicis
mori nō dubitauit. et orauit p̄ cru-
cifixorib; suis. q; peccatū nō fecit: et
imposita sibi ab alijs patientē audī-
uit. q; p̄ recōciliādis sibi p̄ccorib; tā-
ta sustinuit.

Sermo. v. vñ sup̄.

Diximus nup̄ hīs q; beargē-
tauerunt pennas suas. dor-
mientū inē medios cleros. duos fig-
ficātes aduētus: h; vbi dormiēdū nō
diximus. Tercius qdā aduētus est
medius inter illos: in q; delectabili-
ter dormiūt qui eū norunt. Illi duo
manifesti sūt: h; nō iste. In priore q;
dem int̄ terris visus. et cū hoib; quersa-
tus est: qñ sic ipse testat̄ et videt̄ et
obert̄. In p̄teriore vō videbit̄ ois
caro salutare dēi n̄ri: et videbunt in
quē trāfixerūt. Medius occult⁹ ē:
in q; soli eū in seip̄s vidēt̄ electi: et
salue sūt anime eoz. In p̄mo g; ve-
nit in carnē et in infirmitē: in s; me-
dio in spū et virtute: in vltimo in glo-
ria et maiestate. Per virtutē enī pue-
nit ad gl̄az: q; dñs virtutū ipse est
rex gl̄e. Et itē alibi ait idem ap̄l̄es:
ta: vt viderē virtutē tuā et gl̄az tuā.
Aduētus sicut iste medius via q;

dā est: p̄ quā a primo veniat ad vlti-
mū. In p̄mo xp̄us fuit redemptō
n̄ra: in vltimo apparebit̄ vita n̄ra.
In isto vero dormiamus inē medios
cleros requies est et solatō n̄ra. S;
ne cui forte inuenticiā videant̄. q; de
hoc aduētū medio dicimus: ipsū au-
dite. Si q; diligit me inq̄t sermōes
meos seruabit: et p̄f̄ meus diliget
eū: et ab eū veniemus. Sed qd est si
q; diligit me s̄mōes meos seruā-
bit? Legi alibi qui timet dēū faciet
bona: h; plus aliq; dictum sentio de
diligēte: qā s̄mōes dēi seruabit. Vbi
g; seruābi sūt. Haud dubiū quā in
corde: sicut ait propheta. In cor-
de meo abscondi eloquia tua: vt nō
peccē tibi. S; quō in corde seruābis?
An sufficit sola eos seruare memo-
ria? At vero sic s̄uantī dicet ap̄l̄s:
qm̄ sciētia inflat. Deniq; et memo-
riā facile delet obliuio. Sic serua s;
monē dēi: quō melius seruare potes
cibū corporis tui. Nā ille panis vi-
uus est: et cibū mētis. Panis terren⁹
dū in archa est p̄t a fure tolli p̄t a
mure corrodī: p̄t vetustate corrū-
pi. Vbi vero comederis illū: qd ho-
rū timeas. Hoc mō custodi verba
dēi: beati qui custodiūt illud. Ergo
traiciat̄ in viscera qdā aīe tue: tran-
seat in affectōnes tuas: et in mores
tuos. Comede bonū: et delectabitur
in crassitudine aīa tua. Ne obliuiscas
ris comedere panē tuū ne exarescat
cor tuū: h; adipet̄ pinguedine reple-
atur aīa tua. Si sic verbū dēi serua-
ris: haud dubiū qñ ab eo serueris.
Veniet enī filius ad te cū p̄re: venia-
et ap̄l̄eta magnus q; renouabit iheru-
salem et ille noua faciet oia. Hoc
enī facit hic aduētus: vt sic portau-
mus imaginē terreni: sic portemus
et imaginē celestis. Sicut fuit vetus

abā effusus p totū hoīem et totū oc
cupauit: ita mō totū obtineat xps
q̄ totū creauit. totū redemit. totum
et gloriificabit: quīq; totū hoīez sal
uum fecit in sabbato. **E**rat in nobis
aliqñ vet⁹ hō: p̄uaricator ille erat
in nobis. tā in manu q̄z i ore et in cor
de. **I**n manu duplicē: p̄facin⁹ et fla
giciū. **I**n ore similē: p̄ arrogātiā
et detractōem. **I**n corde q̄z p̄ deside
ria carnis: et desideria gl̄e tēporalis
Nūc autē si q̄ noua creatura in ipso
vetera trāsierūt: et cōtra facinus in
manu innocētia. cōtra flagiciū cō
tinētia est: in ore cōtra arrogantiā
verbū cōfessōis: oīa detractōez v̄
bū edificatōis: vt recedāt vetera de
ore n̄ro. **I**n corde vero cōtra carnis
desideria caritas: hūilitas oīa glo
riā tēporalē. **E**t vide si nō in hīs crī
stū dei verbū recipiāt singuli electo
rū: q̄bz dictū est. **P**one me signacu
lū sup brachiū tuū: signaculū super
cor tuū. **E**t alibi. **P**rope est verbum
in ore tuo: et in corde tuo.

Sermo. vi. vnde sup.

Volo vos frēs non ignorare
tēpus vitatōnis vr̄e: s̄ ne il
lud quidem q̄d s̄ tpe visiteē in vo
bis. **A**ia bz enī s̄ tēpus est nō cor
poris assignatū: q̄ videlicet lōge di
gnior aia corpe priorē sibi sollicitu
dine naturali vendicet dignitate.
Sed et prior reparanda est: q̄z con
stat coruisse priorē. **A**nima siquidē
corrupta in culpā: fecit vt corp⁹ q̄z
corruptē in penā. **I**temq; si xpi mē
bra volumus inueniri. sequēdū nob̄
est sine dubio caput nostrū: vt vide
licet p̄ma nobis reparādarū sit solli
tudo aiarū. p̄ q̄bz ipse iā venit: quas

rū prius meteri studuit corruptōni
Corporis vero curā. illi tempori ma
gis reseruemus et differamus in il
lum diē q̄ reformati corporis gra
tia est venturus: sic meminit ap̄lus
dicens. **S**aluatorē expectamus do
minū nostrū ihesū xpm: qui refo
rmat corpus hūilitatis nostre cō
figuratur corpori claritatis sue. **I**n
priorē siquidē aduentū tanq; p̄co
vel magis vere p̄co ip̄ius iohānes
baptista clamat. **E**cce inqt agnus
dei: qui tollit peccata mūdi. **N**on di
cit morbos corporis nō molestias car
nis: s̄ peccatum q̄d est morbo aie. et
corruptō mētis. **E**cce qui tollit pec
cata mundi. **V**nde. **V**tq; a manu
ab oculo a collo: demū etiā a carne
ipsa: cui altius in fixum est. **T**ollit
peccatū e manib; omīa peccata de
lens: tollit ab oculo. purgans cor
dis intencōem: tollit a collo violen
tā remouens dominatōez: sicut scri
ptū est. **S**ceptū exactoris eius sup
asti: sicut in die madian. **T**ēq; **C**ō
putrescet iugū a facie olei. **E**t ap̄ls
loquitur dicens: vt non regnet pec
catū in vestro mortali corpe. **S**iqui
dem alio in loco ait idem ap̄ls. **S**cio
inquit q̄ non est in me bonū: hoc ē
in carne mea. **E**t alibi. **I**nfelix ego
homo: quis me liberabit de corpore
mortis huius? **S**ciebat nimirū non
pri⁹ liberandū se esse a pessima illa
radice que carni infixā est. a lege
peccati que est in mēbris nostris:
donec ⁊ ab ipso corpore solueretur.
Vn et cupiebat dissolui et cum xpo
esse: sciens q̄ peccatum sepeans in
ter nos et deum penitus auferri nō
poterit: donec liberemur a corpore.
Audistis de quodam quem dñs cu
rauit a demonio: qm collidēs et mul
tū discerpēs eū demō. exiuit ab illo.

Tea dico vobis. gen⁹ illud pecc^u qd to-
 ties cōturbat nos. occupatōis lo-
 quo. et desideria mala: reprimi qui-
 tem debet. et p^{er} grām dei ut nō re-
 gnet in nobis. nec demus mēbra no-
 stra arma iniquitatis: et sic nulla dā-
 natio est huius. qui sūt in xpō ihesu:
 s; nō eiciē nisi in morte. quādo sic dis-
 cerpimur. et aīa separet a corpore.
Habes ab quid venerit xp̄s: et cui
 intēdere debeat xp̄ianus. **P**roptēa
 noli o corpus. noli p̄ripe tempora:
 potes enim aīe tue impedire salutē:
 tuā ip̄ius operari nō potes. **O**mnia
 tempus hūit. **P**atere ut nūc anima
 pro se laborat: magis autē etiā col-
 labora ei: qm̄ si compateris et cons-
 regnabis. **Q**uātū eius impedis re-
 paratōem. tantū impedis tuā: q̄ ni-
 mirū ante reparari nō poteris. **D**es
 nec suam in ea deus ymaginē vide-
 at reformatā. **N**obilē hospitem ha-
 bes nobiles valde: et tota salus tua
 pendet de eius salute. **H**abonorem
 hospiti tanto. **T**u qdem habitas in
 regiōe tua: aīa vero pegrina et ex-
 ul apud te est hospitata. **Q**ueso te.
 quis rusticus. si forte nobilis et p̄po-
 tēs quispiā. apud eū voluerit hospis-
 tari. non libenter in angulo domus
 sue aut sub grabatib; suis vel in ip̄is
 cineribus accubabit: cedens hospiti
 suo locū sicut dignū est potiorē. **E**t
 tu g^o fac similiter. **I**nurias vel mo-
 lestias tuas ne reputaueris: tūc ut
 hospes tuus honorifice possit apud
 te demorari. **H**onor tibi est: ut pro
 eo interim te exhibeas in condū.
Ac ne forte despicias aut puipe-
 das hospite tuū. p^{er} eo q̄ peregrinus
 tibi videt^{ur} et aduena: diligēter attē-
 de. quid hospitis huius tibi p̄sentia
 largiat^{ur}. **I**pse enī est qui retribuit
 oculis visū. auditū aurib; p̄stat: ip̄e

qui lingue vocem palato gustum:
 motū mēbris omnib; subministrat
 Si quid vite. si quid sensus. si qd in
 te decoris est: huius hospitis bene-
 ficiū recognosce. **D**eniq; discessus
 eius pbat: quid p̄sentia cōferebat
Protinus enim aīa discedente lin-
 gua filebit oculi nil videbūt: obsurs
 descēt aures: corpus omne rigebit:
 facies expalescet. **I**n breui q; to-
 tum cadaver putrescet et putridus
 fiet: et decor om̄is in sanie oueriet^{ur}.
Ut quid ergo p^{er} tēporali qualibet
 delectatōe cōtristat^{ur} et ledis hospite
 istū: quā nec sentire quide; villo mō
 poteras nisi p^{er} ip̄sū. **A**d hec si tantū
 tibi cōfert exul. et inimiciarū cau-
 sa a facie dñi sui eiecit^{ur}: qntū tibi p̄-
 stabit recōciliatus. **N**oli corp⁹ noli
 impedire recōciliatōem illam: gran-
 dis tibi exinde gl̄a para^t. **P**atienē
 imo libenter temetip̄s expose ad
 om̄ia: nihil dissimules quod huic vi-
 deat^{ur} reconciliatōi posse prodesse.
Dic hospiti tuo. quia recordabitur
 dñs tui: et restituet te in gradū pri-
 stinū: et tūc memento mei. **O**mnino
 enī memor erit tui in bonū si bene s;
 uiseris illi: et cū puenerit ad dñm su-
 um suggeret ei de te: et loquet^{ur} bonū
 p^{er} bono hospite dicens. **C**ū in ultio-
 nem culpe sue exularet seruus tu⁹
 paup quidā apud quē hospitatus sū
 fecit mecū miscētiā: et vtiq; retris-
 buat^{ur} p^{er} me dñs meus. **P**rimo si qui-
 de; oīa sua dehinc etiā semetip̄s
 exposuit utilitatib; meis: nō parcēs
 sibi ppter me: in ieiunijs multis in la-
 borib; frequēter. in vigilijs sup̄ mo-
 dū: in fame et siti: etiā in frigore et
 nuditate. **Q**uid igit^{ur}. **P**rofecto nō mē-
 tie^{re} scriptura que dicit. **V**oluntatē
 timentū se facies: et deprecatōnez
 eorum exaudiet. **O** si forte gustare

bulcedinē hanc: si forte glāz istam
valeas estimare. **M**ira enim dictu-
rus sū: sed tamē vera: tōmīno indu-
bitata fidelibz. **I**pse dñs sabaotb
dñs virtutū: rex glorie: ipse descē-
det ad reformanda corpa nostra:
et cōfigurāda copori claritatis sue.
Quanta erit illa glā qz ineffabilis
exultatō: quāto creator vniuersita-
tis qui p aiabz iustificandis humi-
lis an venerat et occultus: p te glo-
rificāda o misera caro. sublimis ve-
niet et manifestus: non iā in infirmis-
tate: sed in gloria et maiestate sua.
Nuis cogitabit diē aduētus illius
quāto descēdet cū plenitudine lumi-
nis. pcurrentibz angelis et tube cō-
centu: excitantibz de puluere corp⁹
inops. et rapientibz illud obuiā xpō
in aera. **Q**uouqz igit caro misera.
Inspiciens ceca demens et prorsus insa-
na caro. trāsitōrias et caducas que-
rit cōsolatōes imo desolatōes. si for-
te cōtingat repelli. et indignā iudi-
cari hac glā: magis autē misilomi-
nus ineffabili in eternūz excruciarī
pena. **N**on sic obsecro fratres mei
non sic: quinimo delectetur in hōi
meditatōibz anima nostra: quineti-
am caro nrā requiescat in spe. salua-
torē expectans dñm nrm ihxū cri-
stum: qui reformabit et cōfigurabit
illaz corpi claritatis sue. **S**cē enim
ait apbta. **S**iriuir in te aia mea: qz
multipliciter tibi caro mea. **D**eside-
rabat quidem aia apbteralis aduē-
tum priorē. quo se nouerat redimē-
dam: sed multo amplius caro desi-
derabat aduentū posteriorē glorifi-
catōem suā. **T**unc enim implebunt
desideria nostra: et plena erit maie-
state dñi omnis terra. **A**d quā glo-
riā. ad quā beatitudinē. ad quā de-
niqz pacē que exsuperat omnē sen-

sū ipse sua nos miscbā pducāt: nec
cōfundat nos ab expectatōne nrā:
saluator quem expectamus ihxus
xp̄us dñs noster. qui est sup oia bñ
dictus in secula amen.

Sermo septim⁹ vñ sup.

De uote celebramus aduē-
tum dñi: id facimus qd op-
tet. **S**iquidez nō mō ad nos. s. ppter
nos venit: qui bonorū nostrorū non
eget. **V**erū nrē quidem indigentie
qntitatē manifestius ipsa dignatō
nis ei⁹ indicat magnitudo. **N**ec mō
piculū egritudinis ex ipso p̄cio me-
dicamentis immolescit: s. et valitudi-
nū numerus ex multitudie remedio-
rū. **V**t quid enim diuisiones gratia-
rū sūt. si nō videē necessitatū vlla di-
uersitas. **E**t quidem difficile est vni-
uersas vno sermone psequi indige-
tias q̄s experimur: s. occurrūt mihi
interim tres omnes omnibz et quo-
dāmodo principales. **N**emo eni re-
perit in nobis. q̄ non interim et cōfi-
liū et auxiliū et p̄sidiū indignus videat.
Mirū generalis est hūano gene-
ri miseria triplex: et q̄tq̄t degimus
in regione vmbre mortis in infirmi-
tate corpis. in loco tēptatōis si dili-
gēter adūtimus: triplici l̄s in como-
do miserabiliē laboramus. **N**ā et fa-
ciles sumus ad seducendū: et debi-
les ad opandū: et fragiles ad resi-
stēdū. **S**i discernē volumus inter bo-
num et malū. decipimur: si tempta-
mus facē bonū deficiamus: si conamī
resistere malo. deicimur et supamur.
Necessarius p̄mbe saluatoris aduē-
tus: necessarius sic p̄occupatis hoī-
bus p̄sentia xp̄i. **A**tqz vt inā sic veni-
at. vt copiosissima dignatōe sua et
in nobz per fidem habitās illuminet.

recitatē nr̄am: ⁊ nobiscū manēs ab
iuuet infirmitatem nr̄am: ⁊ p nobis
stās fragilitatem nostrā pteget ⁊
pugnēt. Si enim ille in nobis quis
lā decipiat nos: Si ille nobiscū: qđ
de cetero nō possumus in eo qđ ofor-
tat nos: Si ille p totis: quis contra
nos: Fidelis cōsiliarius est. qui nec
falli omnino nec fallere queat: for-
tis auxiliari⁹ qđ nō lascescat: patro-
nus efficax. qđ et ipsū sathanan sub
pedibz nr̄is velociter aterat. et oīa
eius machinamēta ofringat. Nimi-
rū ipse est dei sapientia cui semp in
pmp̄tu sit instrue ignozantes: ipse
dei virtus cui facile sit ⁊ deficientes
reficē: teripe piclitātes. Ad hunc
g̃ tantum eruditorem fr̄es mei in
oīni deliberatōe curramus: hūc tā
strenuū adiutorē in oīni opatōe in-
uocemus: hūc tā fido p̄pugnatorē
in oīni colluctatōe mittamus aīas
nr̄as: qđ ad hoc ip̄sū venit in mūdū vt
habitās in hoīb. cū hoīb. p hoīb.:
et tenebras nr̄as illuminaret: lato-
res leuaret et picula propulsaret.

Prefaciūcula beati bernardi ab-
batis in expositōe suā sup eanges-
lio missus est angelus.

Scribere me aliqđ ⁊ deuotio
iubet: ⁊ phibet occupatio.
Verūtāmē qđ p̄piciente corporali
molestia. Fratrum ad p̄ns nō valeo
lectari ouentum: id tantillū ocij qđ
vel mihi de somno fraudās in nocti-
bus intercipere sinor: nō finā ociosū.
Libz g̃ tēptare id potissimū aggere
di qđ sepe animū pulsauit: loquor
deliciz in laudibz g̃is m̄is. sup illa
lectōe euāgelica in qđ luca referēte.
dñice annūciatōis cōtineēt historia.
Ad qđ sane opus faciēdū. et si nūl-

la fratrū qđ me p̄fectibz deseruire
necesse est. vel necessitas urgeat vel
utilitas moueat: dū tñ ex is nō im-
pediar qđ ad queqz ip̄oz necessaria
minus paratus inueniar. non arbi-
tror eos debere grauari: si ap̄ie sa-
tisfacio deuotōni. **Explicit**
prefaciūcula.

Incipit
expositio beati bernardi sup missus
Feria quarta q̄tuor tēporū ⁊ c. **Le-**
ctio sancti euāgelij: secūdū lucam.
In illo tēpore: missus est angel⁹ ga-
briel a deo in ciuitatem galilee cui
nomē nazaret. ad virginē desponsa-
tā viro cui nomē ioseph de domo da-
uid: ⁊ nomē virginis maria. Et reli-
qua. **Omelia** prima beati
bernardi abbatis de eadē lectōe.

Ovis sibi voluit euāgelista
tot ap̄ia nōia rerū in is lo-
co tā signanē exprimere: Crebo qđ
noluit nos negligentē audire: qđ tā
diligenter studuit enarrare. Nomi-
nat siquidē nūciū qui mittit. dñm
a qđ mittit: virginē. ad quā mittit:
sponsū qđ virginis. amboz qđ ge-
nus: ciuitatē ac regionē ap̄ijs desi-
gnat n omibz. **Vt** qđē is: Putasne
aliqđ hoz supuacue positū sit: **Nes-**
q̄quā. Si enī nec foliū de arbore sine
causa. nec vnus ex passeribz sine pa-
tre celestī cadit sup terrā: putē ego
de ore sancti euāgeliste supfluū de-
fluē verbū. p̄sertim in sacra historia
verbis. **Nō** puto. Plena q̄ppe sūt dñi
mia superis misterijs. ac celestī sin-
gula dulcedine redūdātia. si tñ di-
ligētē habeāt inspectorē. qđ nouerit
fugere mel de petra oleūqz de saxo
durissimo. **Nēpe** in illa die stillarūt
mōtes dulcedinē ⁊ colles fluxerunt
lac ⁊ mel. qñ rosātibz celis desup. nu-
bibzqz pluētibz iustū apta est era

leta germinās saluatorem: qñ dñs
dante benignitatē ⁊ tercia nra red-
dente fructū fructū suū. sup illū mō
tē montiū montē coagulātū ⁊ pñ-
guē miscdia et veritas obuiauerūt
fibi: iusticia et pax osculate sunt. **I**l-
lo qñ in tēpore vnus iste inter cete-
ros montes nō modicus. beatus hic
videlicz euāgelista dum desideratū
nobis nre salutis exordiu suo mellis
fluo omenauit eloqo. veluti pflā-
te austro. atqz euicino sole radiāte
iusticie. quebaz ex eo spūalia fluxe-
rūt aromata. **V**tinam et nunc deus
emittat verbuz suū ⁊ liquefaciat ea
nobis: perflet spūs eius ⁊ fiant no-
bis itelligibilia verba euāgelica: f-
ant in cordibz nris desiderabilia sup
aurū ⁊ lapidem pñciōsū multū: fiat ⁊
dulciora sup mel ⁊ fauū. **A**it itaqz.
Missus est angelus gabriel a deo.
Nō arbitror hūc angelū de minoris
bus esse: qui qlibet ex causa crebra
soleant ad terras fungī legatōne.
Nō ex eius noie palā itelligi dā-
qñ interpretatuz fortitudo dei dr: et
qñ nō ab alio aliq forte excellētore
se vt assolet spū: s; ab ipso deo mīti
perhibet. **P**ropter h̄ ḡ positū est a
deo: ne cui vel bonoz spūum suū añ-
q̄ virgini reuelasse puteō filiū. ex-
cepto dumtaxat archāgelo gabri-
ele: qui vtqz tante inter suos mue-
niri potuerit excellētie: vt tali ⁊ no-
mine dignus haberet ⁊ nūcio. **R**ec-
dīcordat nomē a nuncio. **D**ei q̄ppe
virtutē xp̄m quē melius nūciare de-
cebat: q̄ hūc quē simile nomē hono-
rat. **N**ā quid est aliud fortitudo q̄
virtus? **N**ō aut detecēs. aut incon-
gruū videat. dñm ⁊ nunciū cōmuni
cenleri vocabulo: cū similis in vtro-
qz appellatōis. nō sit tamē vtriūsqz
similis causa. **A**liter q̄ppe xp̄s forti-

tudo vel virtus dicif: aliter angel⁹.

Angel⁹ enī tantū nūcupatiue: xp̄s
aut subitātiue. **C**ristus dei virtūs ⁊
dicif ⁊ est: que fortī armato qui suū
atriū in pace custodire solebat. **F**or-
tior: supuēns. ipsū suo brachio de-
bellauit: ⁊ sic ei vasa captiuitatis po-
tenter eripuit. **A**ngelus vero forti-
tudo dei appellatus est: vel q̄ hu-
iuscemodi meruit p̄rogatiuā officij
q̄ euibē nūciaret aduentū virtutis:
vel q̄ virgine natura pauidā. sim-
plicē. verecundā. de miraculi noui-
tate ne expauesceret ⁊ fortare debe-
ret. **N**ō et fecit. ne timeas in quies
maria: inuenisti gratiā apud deū.
Sed et ipsius sponsū hominem vtqz
mibilominus humilē ac timoratum.
nō irrātōnabiliter fortitā isdem an-
gelus ofortasse credif: quamq̄ tūc
ab euāgelista nō nomine. **I**oseph
inquit fili dauid: ne timeas accipere
mariā coniugē tuā. **C**onuenienter
itaqz gabriel ad hoc opus eligitur:
imo q̄a tale illi negociū mīgitur.
recte tali noie designat. **M**issus est
ergo angelus gabriel a deo. **Q**uos:
In ciuitatē galilee cui nomē naza-
reth. **V**ideamus sūt ait natanael a
nazareth. p̄t aliquid homi esse. **N**a-
zareth. interpretat flos. **V**idef autē
mibi quoddā semen fuisse diuine cō-
gnatōis tanqz e celo iactatū in ter-
ras: allocutōes ⁊ p̄missiōes facte ce-
litus ad p̄res: abrahā scz ysaac: et
iacob. **D**e q̄ semine scriptū est. **N**isi
dñs sabaoth reliquissz nobis semē:
sic sōdōma fuissēmus: ⁊ q̄si gomoz-
ra similes essemus. **F**loruit aut hoc
semen. in mirabilibz que ostēsa sunt
in exitu israhel de egipto. in figu-
ris et emigmatibz p̄ totū iter in de-
serto vsqz interiaz p̄missionis: et
deinceps in visiōibz ⁊ vaticinijs p̄os-

phetarū: in ordinatōe q̄z regni ac
sacerdotij vsq; ad xp̄m. **X**p̄s autem
huius seminis ⁊ horz floz nō imme-
rito fructus esse intelligit: dicente
dauid. **D**ñs dabit benignitatē: et
terra nr̄a dabit fructū suū. **E**t ite-
rū. **D**e fructu ventris tui ponaz sup
sedem tuā. **I**n nazareth ḡ nūciat
xp̄s nasciturus: q̄a in flore sperat
fructus p̄cessurus. **S**ed p̄deūte fru-
ctu flos decibit: q̄a veritate apparē-
te in carne. figura p̄trāsīt. **V**nde et
nazareth ciuitas galilee dicit̄. id ē
erāfinigratōnis: q̄a nascēte xp̄o il-
la oia transierūt que sup̄ius enume-
raui: que vt ait ap̄ls in figura con-
tinebāt illis. **D**os ḡ flores ⁊ nos q̄
iā fructū tenem⁹ p̄trāsisse videm⁹: ⁊
dū adhuc florē videbāt. trāsīturi p̄-
uidebāt. **V**n̄ dauid. **M**ane sic herba
erāseat: mane floreat ⁊ erāseat: ve-
spere decibat induret ⁊ areseat. **V**e-
spere etenim id est q̄n venit plenitudo
tēporis in q̄ misit deus v̄nigenitū su-
um factū ex muliere factū sub lege:
dicēte ip̄so. ecce noua facio oia. ve-
tera transierūt ⁊ disparuerunt: quō
in nouitate succrescētis fruct⁹ flo-
res decibūt ⁊ arescūt. **V**nde rursus
scriptū est. **F**enum aruit ⁊ flos deci-
bit: verbū autē dñi manet in eter-
nū. **C**redo nō ambigi. quoniam verbum
fructus sit: verbū autē xp̄s est. **B**os
nus itaq; fructus xp̄s q̄ manet. **S**z
vbi est fenū qd aruit: vbi est flos q̄
decibit? **P**ropheta r̄ndeat. **O**is ca-
ro fenū: et omnis gl̄a ei⁹ tanq̄ flos
femi. **S**i omnis caro fenū: ergo car-
nalis ille populus iudeoz fenū fuit.
An nō fenū aruit: dū idem populus
ab omni sp̄s pinguedine vacu⁹ fic-
ce litere abhēsit? **A**n nō etiam flos
decidit: quāto gl̄atō quā habebāt
in lege nō remansit? **S**i flos nō deci-

dit: vbi ergo regnū. vbi sacerdoti-
um. vbi p̄phete. vbi templū. vbi de-
niq; magnalia illa de quibz gloriari
solebāt ⁊ dicere. quāta audiui-
mus ⁊ cognouimus ea. et pr̄s nr̄i nar-
rauerūt nobis. **E**t iterū. **Q**uāta mā-
dauit pr̄ibz nostris nota facere fi-
liis suis. **E**t hec dicta sūt pro eo qd
positū est. in nazareth ciuitatē gal-
ilee. **I**n illaz ergo ciuitatē missus ē
angelus gabriel a deo. **A**b quem?
Ad virgīnē despōsatā viro. cui nos
mē erat ioseph. **Q**ue est hec virgo.
tā venerabilis vt salutē ab āgelo:
eā humilis vt despōsata sit fabro?
Pulchra p̄mixtio virginitatis ⁊ hūi-
litis: nec mediocriter placet deo
illa aīa in q̄z hūilitas cōmēdat v̄-
ginitatē: ⁊ virginitas exornat hūi-
litatē. **S**z quāta putas veneratōne
digna est. in q̄ hūilitatē exaltat fe-
cunditas: et partus cōsecrat virgi-
nitatē? **A**udis v̄ginē. audi hūilē:
si non potes virginitatem hūilis:
imitare hūilitatē virginis. **L**au-
dabilis virtus virginitas: ḡ magis
necessaria hūilitas. **I**lla cōsulit: ista
p̄cipit. **A**d illā imitāris: ad istam
cogeris. **D**e illa dicit̄. qui p̄t cape-
re capiat: de ista dicit̄. nisi q̄s effici-
atur sicut paruulus iste. nō intrabit
in regnū celoz. **I**lla ergo remune-
ratur: ista exigit. **P**otes deniq; sine
virginitate saluari: sine hūilita-
te non potes. **P**otest inquam pla-
cere hūilitas que virginitatez de-
plorat amissaz: sine hūilitate audeo
dicere. nec virginitas marie placu-
isset. **S**uper quem inquit requiescet
sp̄ritus meus: nisi super hūilem ⁊
quietū? **S**up hūilem dixit: non super
virginem. **S**i igitur maria hūilis
nō esset: sup eam sp̄ritus sanct⁹ nō
requieuisset. **S**i sup eaz nō requiescet:
B in

nec impregnasset. **Q**uomodo enim de ipso sine ipso conciperetur? **P**atet itaque quod de spiritu sancto concipitur: sicut ipsa prohibet. respexit humilitatem ancille sue deus potius quam virginitates. **E**t si placuit ex virginitate: tamen ex humilitate concepit. **U**nde constat. quia etiam placere virginitas: humilitas proculdubio fecit. **Q**uid dicis virgo superbes? **M**aria virginem se oblita gloriatur de humilitate: et tu negligenter humilitatem blandiris tibi de virginitate? **R**espexit autem illa humilitatem ancille sue. **Q**ue illa? **V**irgo utique sancta: virgo sobria: ergo deuota. **N**umquid tu castior illa? **N**umquid bellicior? **A**ut numquid tu forte pudicitia gratior castitate marie: ut tu scilicet sine humilitate placere sufficias ex tua. quod illa non potuit ex sua. **D**enique quanto honorabilior es ex singulari munere castitomie: tanto tibi tu maiorem iniuriam facis: quod eius in te decorem fedas permixtione superbie. **A**liquin expedit tibi virginem non esse: quam de virginitate insolescere. **N**on omnium quidem est virginitas: multo tamen pauciorum est cum virginitate humilitas. **S**i igitur virginitatem in maria non potes nisi mirari: stude humilitatem imitari: et sufficit tibi. **N**on fit virgo et humilis es: quisquis es magnus es. **E**st tamen maius aliquid quod mireris in maria: scilicet cum virginitate fecunditas. **A** seculo enim non est auditum: ut aliqua simul mater esset et virgo. **Q**ui et cuius mater attendas: quo te tua super eius mirabili celestitudine ducet admiratio? **R**atione ab hoc. ut te videas nec satis posse mirari. **R**atione tuo imo veritatis iudicio illa que deum habuit filium: super omnes etiam choros exaltabitur angelorum. **A**n non deum et dominum angelorum

maria suum audacter appellat filium dicens: fili quod fecisti nobis hic? **Q**uis hoc audeat angelorum? Sufficit eis et pro magno habent quod cum sint spiritus ex condicione: ex gratia facti sunt et vocati angeli: testatur dauid. **Q**ui facit inquit angelos. suos spiritus. **M**aria vero matrem se agnoscens maiestatem illam cui illi cum reuerentia seruiunt. cum fiducia suum nuncupat filium. **N**ec debet gnatam nuncupari deus quod esse dignatus est. **N**am paulo post subdit euangelista: et erat in quibus subditus illis. **Q**uibus? **D**eus hominibus. **D**eus in quibus cui angeli subditi sunt: cui precipiunt et preceptis obediunt: subditus erat marie. **N**ec tamen marie: sed etiam ioseph propter mariam. **M**irare ergo vtrilibet. et elige quod amplius mireris: siue filii benignissimam dignationem: siue matris excellentissimam dignitatem. **V**trumque stupor: vtrumque miraculum. **E**t quod deus femine obtuleret. humilitas absque exemplo: et quod deo femina principetur. sublimitas sine socio. **I**n laudibus virginum singulariter canitur. quod secum agnum quocumque ierit. **Q**uibus ergo laudibus iudicas dignamque etiam preit? **D**isce homo obedire: discere era subditi: discere pulvis obtemperare. **D**e auctore tuo loquens euangelista: et erat inquit subditus illis: laud dubium quoniam marie et ioseph. **E**rubesce superbiere cimis. **D**eus se humiliat: et tu te exaltas. **D**eus se hominibus subdit: et tu dominari gestiens hominibus. tuo te preponis auctoris. **V**tinam mihi aliquando tale aliquid cogitanti. deus responderi dignetur: quod et suo increpando responderit apostolo. **V**ade inquit post me sathanas: quia non sapis ea que dei sunt. **Q**uoties enim hominibus preesse debet: toties deum meum precirentendo:

et tunc vere non sapio ea que dei sunt.
De ipso namque dictum est: et erat sub-
 bitus illis. Si hominis o homo imitari
 debignaris exemplum: certe non erit
 tibi indignum sequi auctorem tuum. Sed
 non potes forsitan sequi eum quocumque
 ierit: debignare vel sequi eum quo ti-
 bi odescere dicit. **H**oc est si non potes sub-
 limem incedere semitam virginis: **S**equere
 vel deum per tutissimam viam hu-
 militatis. **A** cuius rectitudine si qui
 etiam de virginibus deuiauerint: ut
 verum fatear nec ipsi secum agnum qui
 cumque ierit. **S**equitur quidem agnum com-
 quatus humilis. sequitur et virgo su-
 perbus sed neuter quicumque ierit: quia nec
 ille ascendere potest ad mundiciam agni
 qui sine macula est: nec is ad eiusdem
 mansuetudinem descendere dignatur. qui
 se non coram tondente sed coram occi-
 dente se obmutuit. **A**ttamen salubri
 ore elegit sequendi partem in humili-
 tate peccator. quia in virginitate super-
 bus: cum nullius immundicia sua huius
 latissimam purget: et huius pudici-
 cia supbia inquit. **S**ed felix ma-
 ria: cui nec humilitas defuit: nec vir-
 ginitas. **E**t quidem singularis virgi-
 tas quam non temeravit sed honorauit
 fecunditas: et nihilominus specialis
 humilitas quam non abstulit sed extulit
 fecunda virginitas: et incomparabilis
 propositus fecunditas. quam virginitas si-
 mul comitatur et humilitas. **Q**uid ho-
 rum non mirabile. quod non incompara-
 bile: quod non singulare. **M**irum vero
 si non hesitas in eorum ponderatione quod
 tua iudices dignius admiratione:
 utrum videlicet potius stupenda sit
 fecunditas in virgine: an in matre in-
 tegritas: sublimitas in prole: an cum
 tanta sublimitate humilitas: nisi quod
 indubitanter horum singulis preferenda
 sunt simul cuncta: et incomparabiliter ex-

cellentius est. atque felicius omnia pre-
 cepisse quam aliquid. **E**t quod mirum si deus
 qui mirabilis legibus cernitur in san-
 ctis suis: mirabile se exhibuit in ma-
 tre sua: **V**eneramus ergo coniuges in
 carne corruptibili carnis integrita-
 tem: miramini etiam vos sacri virgines
 in virgine fecunditate: imitamini omnes
 homines dei matris humilitatem. **H**ono-
 rate sancti angeli vestri regis ma-
 tris. qui nostre adoratis virginis plebs: ipsum
 utique nostrum patrem ac vestrum regem: nostri ge-
 neris repatorem: vestre ciuitatis in-
 stauratorem. **C**uius apud vos tam
 sublimis. inter nos tam humilis. a vo-
 bis pariter et a nobis detur et dignis-
 sati debita reuerentia: et dignationi
 honoris et gloria in secula seculorum amen.

Omelia. ij. de quo supra.

Nouum quidem canticum il-
 lud quod solis dabit in re-
 gno dei cantare virginibus. ipsas vir-
 ginum reginam cum ceteris imo pri-
 mam inter ceteras esse cantaturam
 nemo qui ambigat. **P**uto autem illam
 preter illud quod solis licet cum omni-
 nibus tamen virginibus ei ut dixi omni-
 ne erit. dulciori quodam atque eleganti-
 orum carmine letificaturam esse ciui-
 tatem dei. **C**uius utique dulcisonos des-
 promere vel exprimere modulos ne
 ipsarum quidem virginum vlla digna
 inuenietur: quia soli merito decantandum
 seruabitur: que sola de partu et par-
 tu diuino gloriatur. **G**loriam diximus
 de partu non in se: sed in ipso quem
 peperit. **D**eus siquidem deus enim est
 quem peperit matrem singulari in
 celestibus donaturus gloria. singula-
 ri in terris preuenire curauit et gra-
 tia: quauidelicet ineffabiliter et ma-
 tacta accipet: et pareret incorrupta.

Bij

Porro deū hūmōi decebat natiuitas:
qua nō nisi de uirgine nascereē. **T**a-
lis cōgruebat et uirgini partus: ut
non pareret nisi deum. **P**roinde fa-
cto: hōim ut homo fieret. nascitur⁹
de hōie talē ex hōimib⁹ debuit eligē
Imo contēre matrē: qualē tūc dece-
re sciebat: et sibi nouerat placiturā
Voluit itaq; esse uirginē de qua im-
maculata immaculatus pcederet:
omniū maculas purgaturus. **V**o-
luit et humilē. de quā mitis et humilis
corde pdirer: harū in se utrum ne-
cessariū omib⁹ saluberrimūq; exem-
plū ostēsurus. **D**ebit g̃ uirgini par-
tum. qui ei iam antea uirginitatis in-
spirauerat utū: et humilitatis pro-
gauerat meritū. **A**lioquin quomō
angelus eam in sequentib⁹ gratia
plenā prenuclat: si q̃piam uel pa-
rū boni quod ex grā nō esset habes-
at. **U**t igit̃ que sanctū sanctorū cō-
ceptura erat pariter et paritura. sā-
cta esset corpore accepit donū uirgi-
nitatis: ut esset et mēte: accepit et hu-
militatis. **D**ns nimirū uirgo regia.
gemmis ornata uirtutū. geminoq;
mentis pariter ac corporis decore p
fulgida. specie sua et pulcritudine sua
in celestib⁹ cognita. celi ciuiū in se
puocauit aspect⁹: ita uir et regis ani-
mū in sui cōcupiscentiā inclinet:
et celestē nūclum ad se de supermis
educeret. **E**t h̃ est quod nobis hic
euāgelista commendat: cum angelum
perhibet a deo testatū ad uirgī-
nem. **A** deo inq̃t ad uirginez id est
a celsō ad humilē: a domino ad an-
cillā: a creatore ad creaturā. **Q**uan-
ta dignatio dei: quāta uirginis ex-
cellentia. **C**urrite m̃res. currite fis-
lie. currite om̃es que post euā et ex
eua parturimini cū tristitia et partu-
ricis: adite uirginalē et salamū; in-

grebimini si potestis publicū sororis
uestre cubiculū. **E**cce enim de⁹ mit-
tit ad uirginez: ecce affat̃ angelus
mariam. **A**pponite aurem parietī:
auscultate quib⁹ nūcliet ei: si forte
audiatis unde consolemini. **L**etare
pater adam. h̃ magis tu o eua ma-
exulta: qui sic omnium parētes. ita
omniū fuistis pemptores: et q̃d in-
felicius est. prius pemptores q̃ pa-
rentes. **A**mbō inquā osolamini. sup
filia et tali filia: h̃ illa amplius de q̃
malū ortū est prius. cuius opprobri-
um in om̃es ptransijt mulieres. **I**n-
stat nāq; tempus q̃ iam tollat op-
probriū: nec habeat uir q̃d causeē
aduersus feminā: qui utiq; dū se im-
prudenter excusare conaret: crude-
liter illaz accusare nō cunctatus est
dicens. **M**ulier quā dedisti mihi: de-
dit mihi de ligno et comedi. **P**ro-
pterea curre eua ad mariam. curre
mater ad filiā: filia p matre respō-
deat: ipa m̃ris opprobriū auferat:
ipsa patri p matre satisfaciāt: quia
ecce uir si cecidit p feminā: iā nō erī-
git nisi per feminā. **Q**uid dicebas o
adā. **M**ulier quā dedisti mihi dedit
mihi de ligno et comedi. **V**erba ma-
licie hec sunt: quib⁹ magis augeas
q̃ deleas culpam. **V**erū amen sapi-
entia uincit maliciā: cum occasione
uene quā a te deus interrogādo eli-
cere temptauit: h̃ non potuit: in t̃be
sauro ineficiētis sue pietatis inue-
nit. **R**eddatur nempe femina p fe-
mina: prudens p fatua: humilis p
superba: que pro ligno mortis gu-
stum tibi porrigat uite: et pro uene-
roso cibo illo amaritudinis. **D**ulces
dmez pariat fructus eterni. **M**uta
ergo mique excusatōis uerbum in
uocem gratiarum actionis: et dic.
Domine mulier quam dedisti mihi

debit mihi de ligno vite et comedi:
et dulce factus est super mel oris meo:
quia in ipso uiuificasti me. **E**cce enim
ad hoc missus est angelus ad virginem.
O ammiranda omni honore dignissima
virginem: o feminam singula-
riter veneranda super omnes feminas:
admirabile parentum reparatricem:
posterorum uiuificatrice. **M**issus est
inquit angelus ad virginem. **V**irginem
carne. virginem mente virginem
perfectio: virginem denique qualem de-
scribit apostolus. mente et corpore
sancta. **N**ec nouiter nec fortuito in-
uenta: sed a seculo electa. ab altissimo
precognita. et sibi preparata: ab
angelis seruata: a patribus presi-
gnata: a prophetis promissa. **S**crutas
re scripturas: et proba que dico. **V**is
neve et ego aliqua ex hijs testimonia
hic inseram? **V**t pauca loquar de
pluribus: quam tibi aliam predixisse de-
vixit: quando ad serpentem ait. mimi-
cicias ponam inter te et mulierem. **E**t si
adhuc dubitas. an de maria dixe-
rit: audi quod sequitur. **I**psa oteret
caput tuum. **C**ui hec seruata victoria
est. nisi marie? **I**psa procul dubio ca-
put obtulit venenatum: que omnimo-
dum maligni suggestionem tam de
carnis illecebra. quam de mentis super-
bia deduxit ad nihilum. **Q**uam vero ali-
am salomon requirebat cum dicebat:
mulierem forte quis inueniet? **R**oue-
rat quippe vir sapiens huius sexus in-
firmitatem. fragile corpus. lubricam
mentem: quia tamen et deum legerat promississe
et ita videbat congruere. ut qui vice-
rat per feminam vinceret per ipsam: ve-
hementer ammirans aiebat. **M**uli-
erem fortem quis inueniet? **Q**uod est
dicere. **S**i ita de manu femine pendet et
nostra omnium salus et innocentie re-
stitutio et de hoste victoria: fortis omni-

no necesse est ut producat: que ad tam
tuum opus possit esse idonea. **S**ed mu-
lierez forte quis inueniet? **A**t ne is
quesisse putetur desperando: subdit per
phetando. **P**rocul et de ultimis fini-
bus precium eius: hoc est. non vile. non
paruum. non mediocre. non denique de
terra sed de celo: nec de celo proximo
terris. precium fortis huius mulieris:
sed a summo celo egressio eius. **Q**uid
deinde rubus ille quondam mosaico
portendebat: flammam quidem emit-
tens sed non ardens: nisi in adam pa-
rientem et dolorem non sentientem?
Quid rogo virga aaron florida nec
humectata: nisi ipsam concipientem
quod virum non cognoscentem? **Q**uid
magnum miraculi maius misterium pla-
ias edisserit dicens. **E**gredietur vir-
ga de radice pesse et flos de radice
eius ascendet: virginem virginem flo-
rem virginis partum intelligens. **S**ed
si tibi quod nunc in flore christus intelligi
dicitur. superiori videretur aduersari sente-
tie. qua non virgo flore sed floris fru-
ctum designari dicebat: noueris in
eadem aaron virga que non solum
floruit. sed et fronduit. et fructum
emisit non solum flore vel fructu sed
ipsis etiam frondibus eundem signifi-
cari: noueris et apud moysen nec fru-
ctu virge nec flore. sed ipsa virga mon-
strari: illamque virga. qua feriente
aqua vel diuiditur transfiguratur: vel
de petra excutitur bibituris. **N**ullum
autem inconueniens est diuersis re-
bus diuersis ex causis cristum figura-
ri: et in virga quidem potentiam. in
flore vero flagrantiam: in fructu au-
tem saporis dulcedinem: in frondibus
quod sedulam eius intelligi preceps: quod vi-
delicet pueros ad se confugientes sub
umbra alarum suarum protegere non desit.
siue ab estu carnalium desideriorum

siue a facie impiorū q̄ eos afflixerit
Bona et desiderabilis umbra sub alis
iheresu. ubi tutū est fugientibus refugium:
gratū fessis refrigeriū. **M**isere
re mei dñe iheresu xpe miserere mei:
quoniā in te confidit aīa mea. et in
umbra alarū tuarū sperabo: donec
transeat iniquitas. **I**n is tamen psalme
testimonio. **F**lorē filium. virgam in
telligē matrē: quoniā et virgo flor
ruit absq; germine: et virgo conce
pit nō ex homie. **N**ec virge virores
floris lesit emissio: nec virginis pu
torem sacri partus editio. **P**roferā
mus talia virgini matri. deoq; filio
ogrua de sc̄pturis testimonia. **Q**uid
illud gedeonis vellus significat qđ
vtiq; de carne tonsū. s̄ fine vulnere
carnis in area pomē. et nunc qđez la
na nunc vero area rore pfunditur:
nisi carnē assumptā de carne virgi
nis et absq; detrīmento virginitatis.
Cui vtq; distillantibus celis. tota in
se infudit plenitudo diuinitatis: ac
deo vt ex hac plenitudine om̄es ac
cepimus q̄ vere sine illa nō aliud q̄
terra arida sumus. **Q**uic qđ gedeo
nis facto propheticū dictū pulere
satis ouenire videtur: ubi dicī. **D**e
scendet sicut pluuia in vellus. **N**ā p
hoc quod sequit. et sicut stillicidia
stillantia sup̄ terrā idē dat intelli
gi: quod p̄ inuentam rore madidā
areā. **P**luuia q̄ppe volūtaria quā se
gregauit deus hereditati sue. pla
cēdē prius et absq; strepitu opatōis
hūane suo se q̄etissimo illapsu dem̄
sit virgineū m̄terū: postmodū vero
vbiq; terrarū. diffusa est p̄ ora pre
dicatoz nō iā sicut pluuia in vell⁹.
s̄ sicut stillicidia stillantia sup̄ terrā:
cū quod vtiq; strepitu verborū ac
sonitu miraculoz. **S**i q̄dem recorda
te sunt nubes ille que portabāt plu

uiā: p̄ceptum sibi fuisse cum mitte
renē: qđ dico vobis in tenebris dicī
te in lumine: et qđ in aure auditis p̄
dicare super tecta. **Q**uod et fecerūt
Etenī in om̄ē terrā exiuit son⁹ eo
rū: et in fines orbis terre verba eo
rū. **A**udiamus et hē remiā noua ve
teribz varicinantem: et quē p̄sentē
mōstrare nō poterat: venturū et ar
dentē desiderabat: et fidēter p̄mit
tebat. creauit nouū inquit dominus
super terrā: femina circūdabit virū
Que est hęc femina? **Q**uis vere iste
vir? **A**ut si vir. quō a femina circū
datus? **A**ut si femina circūdari p̄t
quō vir? **E**t vt aptius dicaz: quō p̄t
simul et vir esse et m̄terō m̄sis? **H**oc
est enim virum a femina circūdari.
Nouimus viros. q̄ sc̄z infantia pue
ricia adoleſcentiam. atq; iuuentutē
transeuntes. ad gradum vsq; senē
Aut proxīmū peruenerūt. **Q**ui er
go iam a deo grandis est. quomō a
femina circūdari potest? **S**i dixisset
femina circūdabit infantem vel fe
mina circūdabit paruulū: nec nouū
videre nec mirū. **N**unc autē quia
nil tale posuit sed dixit virum. queri
mus que sit hęc nouitas quam deus
fecit in terra: vt femina circūdaret
virum: et vir intra femine vni⁹ cor
pusculi mēbra sese cohiberet. **Q**uid
est hoc miraculi? **N**unqđ potest ho
mo ait nichodemus in ventrē ma
tris sue iterato introire et nasci? **S**z
verō me ad conceptum partumq;
virginalem: si forte inter plurima
noua ac mira q̄ ibi p̄fecto inspicit
qui diligēter inq̄rit. etiā hāc quā de
propheta protuli reperiā nouita
tem. **P**orro ibi agnoscitur longi
tudo breuis. latitudo angusta: altitudo
subdita: profunditas plana.
Ibi agnoscit lux nō lucēs verbum

Infans: aqua ficiēs: panis esuriens.
Videas si attēdas potentia regī: sā-
 pientia instrui. virtutē sustētari: be-
 um deniq; lactentē. h; angelos refi-
 cientē: vagientē h; miser os solan-
 tem. **V**ideas si attendas tristari leti-
 cia. pauere fiducia: salutes pati. vi-
 tam mori: fortitudinē infirmari. S; .
 qđ nō minus mirandum est. ipsa ibi
 cernit tristitia letificās. pauor: for-
 tans: passio saluās. mors viuificās:
 infirmitas roborās. **C**ui iā illud qđ
 non occurat qđ querebāt. **N**ūquid
 non facile tibi est inter hęc feminā
 agnoscere virū circūdantē: cū mari-
 am vīdeas virū approbatum a deo
 ihesū suo vtero circūplectentē. **V**i-
 rū autē dixerim fuisse ihesū. nō solū
 iam cū diceret vir p̄p̄eta potēs in
 opere: sermone: h; etiam cū tenera
 adhuc infantis membra. dei mater
 blādo vel fouerat in gremio. vel du-
 raret in vtero. **V**ir igitē erat ihesus
 necdū etiam natus: h; sapientia non
 etate: animi vigore nō corporis: mas-
 turitate sensuū. nō corpulētia mem-
 broz. **N**eq; enim minus habuit sa-
 pientie vel potius nō minus fuit sa-
 pientia ihesus cōceptus qđ natus: p-
 uus qđ magnus. **S**ive ergo latēs in
 vtero siue vagiēs in presepio siue iā
 grandiusculus interrogans docto-
 res in tēplo: siue iam p̄fecte etatis
 docens in populo: eque p̄fecto ple-
 n⁹ fuit spū sancto. **N**ec fuit hora in
 quacūq; etate sua. qđ de plenitudi-
 ne illa quā in fūceptōe accepit in
 vtero vel aliquid minueret vel ali-
 quid eidem adiceretur sed a princi-
 pio p̄fectus a principio inq; ple-
 nus fuit spiritu sapientie et intelle-
 ctus: spiritu consilij et fortitudinis:
 spiritu scientie et pietatis: et spiri-
 tu timoris domini. **N**ec te moueat

qđ de illo legis in alio loco. **I**hesus
 autē p̄ficiebat sapiētiā et etate et g-
 tia apud deū et hoies. **N**ā qđ de sapi-
 entia et gratia hic dictū est nō secū-
 dū qđ erat. h; secūdū qđ apparebat
 intelligendū est: nō qđ videlicet ali-
 quid ei nouū accēderet qđ ante non
 haberet. h; qđ accēdere videre quā-
 do volebat ip̄e videret. **T**u homo
 cum p̄ficiis nō qñ nec quantū vis p̄fi-
 cis: h; te nesciēte tuus moderatur p-
 fectus: tua vita disponit. **A**t vero
 puer ihesus qui disponit tuam ipse
 disponebat et suā: et qñ. et quibz vole-
 bat sapiēs apparebat: qñ et quibz vo-
 lebat sapiētior: qñ et quibz volebat
 sapientissimus: quāq; in se nunquā
 esset nisi sapientissim⁹. **S**imiliter et
 cū semp omī gratia plenus fuisset.
 siue quā apud deum. siue quā apud
 hoies habere deberet: p suo tñ arbi-
 trio eā nūc pl⁹ nūc min⁹ ostēdebat:
 put cernentiū meritis ogree. vel sa-
 luti expedire sciebat. **C**onstat ergo
 qđ semp ihesus virilē animū habu-
 it: et si semp in corpe vir non appa-
 ruē. **C**ur deniq; dubito virū fuisse
 in vtero. quē mihi deū fuisse nō ama-
 bigo. **A**mus quippe est esse virū. qđ
 esse deū. **S**ed vide si nō et iā hanc ihe-
 remie nouitatem ysaias lucidissime
 aperit: qui nouos superius aaron flo-
 res exposuit. **E**cce inquit virgo cōci-
 piet: et pariet filium. **E**n habes fe-
 minam scilicet virginem. **V**is et de
 viro audire quid sit: **E**t vocabitur
 nomen eius emanuel: id est nobiscū
 deus. **F**emina itaq; circūdans vi-
 rum: virgo est cōcipiens deū. **V**ides
 qđ pulcre et o cordis scēoz mira fas-
 ta et mystica dicta sibi inuicē cōtinūt.
Vides qđ stupēdū sit hōnū de v̄gie
 et i v̄gie fctm miraculū: qđ tot mi-
 racula p̄ueniēt. tot oracula p̄miserēt

Unus nimirū fuit spūs pphetaz: et licet diuersis modis signis et tēporibz eandem rem diuersi nō diuerso spū et pūterūt tēp dixerunt. Quod moysi monstratū est in rubor igne aaron in virga et flore. gedeoni in vellere et rore: hoc apte salomō pūdit in forti muliere et eius pūcio: apertius iheremias precinit de femina et viro: apertissime ysaias declarauit de virgine et deo: gabriel tandem exhibuit ipsam salutando. Ipsa nā qz est de qua nunc euangelista missus est ait angel⁹ gabriel a deo ad virginē desponsatā ioseph. Ad virginē inquit desponsatam. Quare desponsatā? Cū esset inqz virgo electa et vt ostensū est virgo conceptura virgo paritura: mirū cur desponsata fuerit nō nuptura. Nūquid vel h casu factū qz dixerit? Nō est casu factū qd ratōnabilis causa commendat causam de vtilis et necessaria: et diuini pūfius adinuētōis filij digna. Diuina qd mihi imo qd aī me pūbūvisū est. Illa vtiqz fuit ratō desponsatōis marie: qd dubitatōis thome. Nos siquidem iudeoz erat vt a die desponsatōis sue vsqz ab tēpus nuptiarum spōsis sponse tradere nē custodiens de: qtenus eaz ipi eo sibi pudicitia curiosius suazēt: qd sibi ipi fideliores existerēt. Sic g thomas dubitādo. palpādo. ostātissim⁹ factus ē dūice offessor refreōis: ita et ioseph mariā sibi desponsatō ei⁹ cōsulatōez in tpe custodie studiosi⁹ aprobādo. factus ē pudicitie fidelissimus testis. Dulcra vtriūsqz rei ouementia: et dubitatio thome et desponsatō marie. Poterāt qdem similis erroris laqueū nobis tūicē: fidei videlicet in illo. castitatis in illa: veritatē in suspitōem adducere: q valde prudenter et pie factū

est per contrarium: vt vnde metuebatur suspitio. firma sit certitudo. Nā et de filij resurrectōe citius qdem ego qui infirm⁹ sū crediderim thome dubitanti et palpanti. q cephe audienti et credenti: et de matris continentia facilius sponso eius custodiēti et experienti: qd ipsi quoqz virgini de sola sua conscientia. se defendenti. Dic queso quis eam videns nō desponsatam et grauidam non potius diceret corruptā qz virginem. Non autem decebat hoc dici de matre domini. Tolerabilius vero atqz honestius fuit putari ad tēp⁹ cristum de coniugio fuisse natū: qz de fornicatōe. Sed nor poterat inqz deus apertum aliquod ostendere signum. quod videlicet fieret. et eius nec ortus infamare. nec mater crimaretur. Poterat vtiqz: sed non poterat latere demones: quod scirent homines. Oportebat autem a principe mūdi aliquamdiu celari diuini consilij sacramentum: non qd deus si palam opus suum facere vellet. impediri posse ab illo metueret: sed quia ipse qui non solum potenter. sed etiam sapienter. quecunqz voluit fecit. sicut in omnibz operibz suis quosdam rerum vel temporum congruentias propter ordinis pulcritudinem seruare consuevit: ita in hoc quoqz tā magifico opere suo nostre reparatōis non tantum potentiam suam. sed et prudentiā ostendere voluit. Et quamqz illud aliter quomodo vellet perficere potuissz: placuit ei tamen eo potius et modo et ordinem hominē sibi reconciliare quo nouerat cecidisse: vt sicut diabolus prius seduxit feminam et post modum virū per feminam vicit: ita prius a femina virgine seducere:

et post a viro xpo apte debellare: q̄tenus malicie fraudi dum ars pietatis illuderet: ac maligni fortitudi nē xpi virtus otereret: dyabolo deus prudentior: appareret et fortior. **T**ea q̄ppe decuit incarnatā sapiētīā spūalē vīcē maliciā: q̄ nō solū attigeret a fine vsq̄ ad finē fortiter: s̄ et disponderet oīa suauit. **A**ttingit autē a fine vsq̄ ad finē: id est a celis vsq̄ ad infernū. **S**i ascēdero inq̄t in celū tu illic es: si descēdero ad infernū ades. **V**trobiq̄ vero fortis: quādo et de sup̄nis expulit sup̄bum: et apud inferos spoliavit auarum. **C**ōueniēs ē erat vt suauiter q̄ oīa celestia sc̄z terrena disponderet: q̄ tenus et illuc deiciens inq̄tū reliq̄s in pace firmaret: et hic debellatur⁹ mūdū nobis pri⁹ sue hūilitatis et mās et ubis valde necessariū exēplum relinq̄ret: sicq̄ mirabili fieret moderamine sapiētie: vt et suis suauis et hostib⁹ fortis apparēt. **Q**uid enim p̄deset diabolu a deo vīci: nobis manētib⁹ sup̄bis. **N**ecessario igitur desposata est maria ioseph. q̄n p̄līta cambio sanctū abscondit: et a spōso v̄ginitas approbat: et vīginitas tā verecūdie parciē. q̄ fame p̄uide tur. **Q**uid sapiētius. **Q**uid dignius diuinā p̄uidētia. **V**no talio filio se cretis celestib⁹ et admittit testis: et excludit hostis: et integra suat fama vīginitis m̄ris. **A**lio q̄n q̄n peperciſſ⁹ iustus adulter. **S**criptū est autē **I**oseph aut vir eius cū esset iustus et nollet eā traducē: voluit occulte dimitte eā. **B**n cū esset iustus noluit eā traducē: q̄a sic nequa q̄s iustus esset si cōgnitā reā osensisset: sic nō hōl omnis iustus nō esset si p̄batā innoxia odemnasset. **C**um ē iustus esset et nollet eā traducē: voluit di-

mittē eā. **Q**uare voluit dimitte eā. **A**ccipe in hoc nō meā s̄ patrū sententiā. **P**rop̄ s̄ ioseph voluit dimittere eā: p̄pter q̄d et petrus dñm a se repellat dicēs. exi a me dñe quia peccator sū: p̄pter q̄d et ceturio a domino sua cū phibebat cū diceret: dñe nō sū dig⁹ vt intres sub tectū meum. **T**ea ē ioseph indignū et p̄cōrē se reputās dicebat intra se. a tanta tanta nō debere sibi vltra familiare p̄stari otubermū: cuius sup̄ se mirabilē expauescebat dignitatē. **V**idebat et horrebat diuine presentie certissimū gestantē infigne: et q̄z misterii penetrare non poterat: volebat dimittere eā. **E**xpauit petrus potentie magnitudinē: expauit ceturio presentie maiestātē. **E**xhorruit nimirū et ioseph sicut homo hui⁹ tanti miraculi nouitatē: misterij p̄funditatē: et ideo occulte voluit dimittere eā. **M**iraris q̄ ioseph pregnantis sese consortio vīginis iudicabat indignū: cū audias et sanctā elizabeth eius non posse ferre presentiam. nisi cum tremore et reuerētiā. **A**it nāq̄. **V**nde hoc mihi: vt veniat mater dñi mei ad me. **I**deo itaq̄ ioseph voluit dimittere eam. **S**ed quare occulte et non palam. **R**e videlicet diuorij causa inquireret: exigeret ratio. **Q**uid enī vir iust⁹ rñderet p̄p̄o dure ceruicis: populo nō credēt et ōdicēt. **S**i diceret q̄d se tiebat. quod de illius puritate comprobauerat: nonne mox increduli et crudeles iudei subfannarent illū: lapidarent illam. **Q**uando namq̄ veritati crederent tacenti in vtero: quā postea ōtēpserūt clamātē in tēplo. **Q**uid facerēt necdū apparēt: cui postmodū impias man⁹ miecet et etiā miraculis choruscant. **M**erito

¶ **G** vir iustus ne aut mentiri aut dif-
famare cogere innoxia: voluit oc-
culte dimittē eam. **S**in vero aliter
quis sentiat. et ioseph sicut hoīem
dubitasse ostēdat. s; q̄a iustus erat.
noluisse quidem habitare cum ea
ppter suspitōez. nec tñ q̄a pius erat
traducē voluisse suspectā. et ideo vo-
luerit occulte dimittē eā: breuiter
respōdeo etiā sic dubitatōez illā io-
seph fuisse necessariā: q̄ diuino me-
ruit certificari oraculo. **S**ic quippe
scriptū est. **N**ec aut eo cogitāte q̄
scilicet occulte dimitteret eā: appa-
ruit ei angelus in somnis dicēs. **I**o-
seph fili dauid. noli timere accipere
maria: uirgē tuā. **N**ō enī in ea natū
est: de spū sancto est. **T**raque ppter
istas ratōes despōsata est maria io-
seph: vel potius sic ponit euangeli-
sta viro cui nomē erat ioseph. **V**irū
noīat: nō q̄a maritus s; q̄a homovir
tutis erat. **V**el potius q̄a iuxta aliū
euāgelistam nō vir simpliciter s; vir
eius dictus est: merito appellat q̄
necessarie putat. **D**ebuit s; vir eius
appellari. q̄a necesse fuit et putari:
sicut et p̄r saluatoris nō quidem esse
s; dici meruit. vt putaret esse: dicen-
te s; ipso euāgelista. **E**t ipse iohes
erat incipiens q̄ si annoz. triginta:
vt putabat fili⁹ ioseph. **N**ec vir s;
m̄ris. nec filij pat̄ extitit: q̄uis cer-
ta vt dictū est et necessaria dispēsa-
tōe vtrūq; ad tēpus et appellat⁹ fit
et putatus. **C**onice tñ ex hac appel-
latōe q̄ licet dispēsatoria meruit ho-
norari a deo vt p̄r dei et dictus et cre-
ditus sit: conice et ex ap̄rio vocabu-
lo q̄d augmētū nō dubitas interp̄-
sari. q̄ et qualis homo fuerit iste io-
seph. **S**imul et mēito magni illius
quodā patriarche vediti in egipto:
et scito ipsius istū nō solū vocabu-

lū fuisse sortitū: s; et castimoniā ade-
ptū innocētiā assecutū et grām. **S**i:
quidem ille ioseph fraterna ex inui-
dia venditus et ductus in egiptū cri-
sti venditōem prefigurauit: iste io-
seph herodianā inuidiā fugiēs cri-
stū in egiptū portauit. **I**lle dñō suo
fidem suās. dñe noluit omisceri: iste
dñam suā dñi sui m̄rēz virginem a-
gnosces: et ipse om̄es fideliter cu-
stodiuit. **I**lli data est itelligētia in
mysterijs somniorū: isti datū est cō-
sciū fieri atq; p̄cipē celestīū sacra-
mētoz. **I**lle frumēta suauit nō sibi
s; om̄i pp̄lo: iste panē viuū e celo ser-
uādū accepit. eā sibi q̄z toti mūdo.
Nō est dubiū q̄n bonus et fidelis ho-
mo fuerit iste ioseph: cui mater de-
spōsata est saluatoris. **F**idelis inq̄z
suus et prudens. quē constituit dñs sue
m̄ris solaciū. sue carnis nutriciū: so-
lū teniq; in terris magnos filij coad-
iutorē sibi fidissimū. **D**uc accedit q̄
dr fuisse de domo dauid. **V**ere enī
de domo dauid vere de regia stirpe
descendit vir iste ioseph nobilis ge-
nere. mēte nobilior. **P**lane filius da-
uid. nō degenerās a p̄re suo dauid.
Proptus inq̄z filius dauid: nō tantū
carne: s; fide s; sanctitate: s; deuotōe
Quē tanq̄z alterū dauid dñs inue-
nit secūdū cor suū. cui tuto omittes-
ret secretissimū atq; sacratissimū sui
cordis archanū: cui tāq; alteri da-
uid icerta et occulta sapiētie sue ma-
nifestauit: et debet illi nō ignarū cē-
misterij q̄d nemo principū huius se-
culi agnouit: cui datū ē q̄d mlti re-
ges et ap̄he cū vellēt vidē nō viderūt
audire et nō audierūt: nō solū vidē et
audire s; etiā portare. deducē. ap̄le-
cti. deosculari. nutrire et custodire.
Nō tñ aut ioseph. s; et maria descē-
disse credenda est de domo dauid.

Alioquin non esset desponsata viri olivae
tomo dauid: si non esset et ipsa de to-
mo dauid. **A**mbro igitur erat de tomo
dauid: sed in altera completa est veritas
quam iuravit dominus dauid: altero tan-
tum conscio et teste adimplere promissio-
nis. **I**n fine autem versus et nomen in-
quit virginis maria. **L**oquamur pau-
ca et super hoc nomine quod interpretatur
stella maris dicere: et matri virgini
valde convenienter aptare. **I**psa namque
aptissime fieri comparatur: quia sic sine
corruptioe fidus suam emittit radiis:
sic absque sui lesione virgo parturit
filium. **N**ec fieri radius suam inhiuit
claritate: nec virgini filius suam in-
greditur. **I**psa est igitur nobilis illa
stella ex iacob orta: cuius radii omni-
versum orbem illuminat: cuius splendor et
perfulget in supernis et inferos penetrat:
terras etiam plustrans et calefaciens
magis mentes quam corpora: fovet virtu-
tes: excoquit vicia. **I**psa inquam est pre-
clara et eximia stella super istud mare ma-
gnum et spaciosum necessario suble-
vata: micans meritis: illustrans exem-
plis. **Q**uoniam quis te intelligis in hu-
ius seculi perfluvio magis inter precel-
las et tempestates fluctuare quam per ter-
ram ambulare: ne avertas oculos a
fulgore huius fideris: si non vis obrui
precellis. **S**i insurgunt venti tempestatum
nunc si incurras scopulos tribulationum:
nunc respice stellam: voca mariam. **S**i ias-
taris superbie vndis: si ambitiois: si
detractionis: si emulationis: respice stel-
lam: voca mariam. **S**i iracundia: aut aua-
ritia: aut carnis illecebra naviculam
occusserit metis: respice ad mariam.
Si criminum immunitate turbatur: con-
scientie feditate confusus: iudicii horro-
re perterritus: baratro incipias abs-
orberi tristitie: desperationis abisso:
cogita mariam. **I**n periculis in aqua

stis. in rebus dubijs. maria cogita:
maria invocata. **N**on recebat ab ore:
non recebat a corde: et ut impetres
eius orationis suffragium: non deseras
conversionis exemplum. **I**psam sequens
non devias: ipsam rogans non desperas:
ipsam cogitans non erras. **I**psa tenet
te non corruis. ipsa protegete non metu-
is: ipsa duce non fatigaris: ipsa pro-
piciat puenis: et sic in temetipso expe-
rieris quam merito dictum sit. et nomen
virginis maria. **S**ed iam moneo pau-
sandum est: ne et nos in transitu cla-
ritate tantis luminibus intueamur. **U**t enim
verbis apostolicis utar bonum est nos
hic esse: et libet dulciter contemplari in
silentio: quod laboriosa non sufficit ex-
plicare locutio. **I**nterim autem ex de-
vota scintillantis fideris contemplatione.
feruentior reparabitur in hijs que
secuntur disputatio.

Omelia. liij. vnde super.

Interveni mihi agrue vi-
deo. **V**erba sanctorum assumo:
quod vel ex vasculorum pulcritudine gra-
tiora fiant. queque in eis lectori appo-
suerim. **U**t autem nunc a prophetis ver-
bis incipiam ut mihi non quidem sicut
prophete. quia tacui: sed quia locutus sum:
quoniam vir pollutis labijs ego sum.
Deum quod vana. quod falsa. quod turpia per
hoc ipsum spurcissimum os meum euomu-
isse me recolo: in quo nunc celestia re-
uoluere verba presumo. **V**elcementer
timeo: ne iam audiam ad me dictum:
Quare tu enarras iusticias meas: et
assumis testamentum meum per os tuum:
Utinam et mihi de superno altari non
quodam cartone non sed in ignis globis ignem
afferat. qui videlicet multam et inue-
teratam prurientis oris mei prurigi-
nem ad plenum excoquere sufficiat:

quatenus angeli ad virginem et virginis
ad ipsum gratia inuicem ac casta collo
quia dignus habear meo quicquid re
plicare sermone. **A**it ergo euangelista.
Et ingressus angelus ad eam haud
dubium quoniam ad mariam dixit. **A**ue
gratia plena: dominus tecum. **Q**uo ingressus
ad eam? **P**uto in secretarium pudici cu
bilis: ubi illa fortassis clauso super se
ostio orabat patrem in abscondito.
Solent angeli altare orantibus et de
lectari in hijs quod vident leuare pu
ras manus in oratione: olocustum san
cte deuotionis gaudent se offerre deo
in odore suauitatis. **M**arie autem ora
tiones quantum placuerint in conspectu ale
tissimi angelus indicauit: quoniam ingres
sus ad eam tam reuerenter salutauit.
Nec fuit difficile angelo per clausum
ostium penetrare ad abdita virginis:
quicquid ex subtilitate substantie sue
habet in natura: ut nec seris fer
reis eius arceat ingressus: quocum
que suus eum impetus ferat. **A**nge
licis enim spiritibus parietes non obis
tunt: sed cuncta illis visibilia cedunt:
cuncta eque corpora quantumlibet soli
da vel spissa penetrabilia sunt eis ac
peruia. **S**uspiciendus igitur non est quod
apertum inuenerit angelus ostium
virginis: cui mirum in appposito erat
hominem fugere frequentias vitare col
loquia: ne vel orantis perturbaret silen
tium: vel continentis castitas temptaretur.
Clauserat itaque etiam illa hora super se
suum habitaculum virgo prudentissima:
sed hominibus non angelis. **P**roinde
et si potuit ad eam intrare angelus:
sed nulli hominum facilis patebat ac
cessus. **I**ngressus ergo angelus ab eam
dixit. **A**ue gratia plena: dominus tecum.
Legimus in actibus apostolorum et stephanas
num plenum gratia: et apostolos fuisse reple
tos spiritu sancto: sed longe dissimiliter

a maria. **A**lioquin nec in illo habis
tauit plenitudo diuinitatis corpora
liter quemadmodum in maria: nec illi
occeperunt de spiritu sancto quod maria.
Aue inquit gratia plena: dominus tecum.
Quid mirum si gratia plena erat: cum
qua dominus erat? **S**ed hoc potius mira
dum: quod qui angelum miserat ad
virginem: ab angelo inuentus est esse
cum virgine. **T**ane velocius angelo
fuit deus: ut festinantem nuncium cele
rior ipse preueniret ad terras? **N**ec
mirum. **N**am cum esset rex in acubitu
suo nardus virginis dedit odorem
suum: et ascendit in conspectu glorie eius fu
mus aromatis: et inuenit gratiam cor
am oculis domini: clamantibus qui circum
stabant. **Q**ue est ista que ascendit per
desertum sicut virgula fumi: ex aro
matibus mirre et thuris? **S**tatimque
rex egrediens de loco sancto suo ex
ultauit ut gigas ad currendum: et
licet a fumo celo egressio eius nimio
tamen puellas desiderio preuenit suum
nuncium deus ad virginem quam amaue
rat: quam sibi elegerat: cuius decorem
ocupierat. **Q**uem perspicuus a longe ve
nientem: gratulans et exultans ait eccle
sia. **E**cce venit is saliens in montibus:
transiliens colles. **M**erito autem concus
piuit rex decorem virginis. **F**ecerat
enim quicquid longe antea promissa
fuerat a patre suo dauid: dicente si
bi. **A**udi filia et vide et inclina aurem
tuam: et obliuiscere populum tuum et do
mum patris tui. **E**t si hoc feceris: con
cupiscet rex decorem tuum. **A**udiuit
quippe et vidit non ut quidam qui audi
entes non audiunt et videntes non intel
ligunt: sed audiuit et credidit: vidit et
intellexit. **E**t inclinauit aurem suam ad
obedientiam et cor suum ad discipli
nam: et oblita est populum suum et domum
patris sui: quia nec populum suum augere

proles successione. nec domui patris
 sui relinquere curauit heredem: sed
 quicquid honoris in populo quicquid
 in patria domo rerum terrenarum habere
 potuisset. omnia arbitrata est quasi
 stercoza ut christum lucrificaret. **Nec**
 refellit eam intentio: quando et christum
 sibi filium vendicauit: nec propositum pu-
 bicie violauit. Bene igitur gratia
 plena: que et uirginitatis gratia tenui-
 it: et insuper fecunditatis gloriam acqui-
 siuit. **Aue** inquit gratia plena: dominus
 tecum. **Nō** dixit dominus in te: sed dominus tecum.
Deus enim quibique equaliter totus est
 per suam simplicem substantiam: aliter ta-
 men in rationabilibus creaturis quam in ce-
 teris: et ipsarum. aliter in bonis quam in
 malis est per efficaciam. Ita sane est
 in irrationabilibus creaturis: ut ta-
 men non capiat ab ipsis. **A** rationa-
 bilibus autem omnibus quidem capi potest per
 cognitionem: sed a bonis tantum capi-
 etiam per amorem. **I**n solis ergo bonis ita
 est ut etiam sit cum ipsis. propter concordis
 amicitiam. **N**am dum suas volun-
 tates ita iusticie subdunt ut deum non
 deceat velle quod ipsi volunt: per hoc
 quod ab eius voluntate non dissentiunt.
 deum sibi specialiter iungunt. Sed cum ita
 sit cum omnibus sanctis specialiter tamē
 cum maria: cum qua utique tanta ei con-
 sensio fuit. ut illius non solum volun-
 tatem sed etiam carnem sibi coniungeret:
 ac de sua virginisque substantia unum
 christum efficeret vel potius vnus christus
 fieret: qui et si nec totus de deo nec to-
 tus de virgine totus tamen dei et totus
 virginis esset: nec duo filii. sed vnus
 vtriusque filius. **A**it itaque. **Aue** gra-
 tia plena: dominus tecum. **Nec** tantum do-
 minus filius tecum quem carne tua in-
 duis: sed et dominus spiritus sanctus de quo co-
 cipis: et dominus pater qui genuit quem
 concipis. **P**ater inquit tecum: qui filium suum

facit et tuum. **F**ilius tecum. qui ab conden-
 dū in te mirabile sacramentum miro
 modo tibi reuerat genitale secretum:
 et tibi seruat virginalē signaculum.
Spūs sanctus tecum: qui cum patre et fi-
 lio tuum sanctificat uterum. **D**ominus ergo te-
 cum. **B**enedicta tu in mulieribus. **L**ibet
 adiungere quod elizabeth cuius et ista
 verba sunt presecuta subiunxit. **E**t be-
 nedictus fructus ventris tui. **Nō** quia
 tu benedicta ideo benedictus fructus
 ventris tui: sed quia ille te preuenit in be-
 nedictionibus dulcedis: ideo tu bene-
 dicta. **V**ere etenim benedictus fructus
 ventris tui in quo benedictione sunt omnes
 gentes: de cuius plenitudine tu quod
 accepisti cum ceteris: et si differētius
 a ceteris. **A**c propterea benedicta qui-
 dem tu. sed in mulieribus: ille vero bene-
 dictus non in hominibus non in angelis:
 sed quia est ut ait apostolus super omnia deus
 benedictus in secula. **D**icitur benedi-
 ctus vir. benedictus panis benedi-
 ctus mulier. benedicta terra. vel si quod
 tale in creaturis benedictum esse me-
 morat: sed singulariter benedictus
 fructus ventris tui: cum sit super omnia
 benedictus deus in secula. **B**enedictus
 ergo fructus ventris tui. **B**enedictus in
 odore: benedictus in sapore: benedictus
 in specie. **D**uius odoriferi fructus fra-
 grantia sentiebat qui dicebat. **E**cce
 odor filii mei sicut odor agri pleni. cui
 benedixit dominus. **A**n non vobis benedictus cui
 benedixit dominus? **D**e sapore huius fru-
 ctus quodam quod gustauerat taliter eru-
 ctuabat dicens. **G**ustate et videte.
 quoniam suavis est dominus. **E**t alibi. **Q**uam
 magna multitudo dulcedis tue do-
 mine: quam abscondisti timoribus tuis. **E**t
 alius quodam: si tamen inquit gustastis quoniam
 dulcis est dominus. **E**t ipse fructus de se inui-
 tas nos ad se: qui edidit me ait adhuc
 esuriet: et qui bibit me adhuc sitiet.

Utique propter saporis dulcedinem huius dicebat: qui semel gustatus magis excitat appetitum. Bonus fructus: qui aiarum esurientium et sitientium iusticiam escam et potum est. Audisti de odore: ausdisti de sapore: ausbi et de specie. Si enim fructus ille mortis non solum suavis fuit ad vescendum sed etiam teste scriptura delectabilis aspectu: quanto magis huius vitalis fructus viuificum decorum debemus inquirere: in quem teste alia scriptura desiderant etiam angeli prospicere. Cuius pulchritudinem in spiritu videbat: et in corpore videre cupiebat: qui dicebat. Ex speciosis decoris eius. Et ne mediocrem tibi videam commendasse decorum: recole quod in alio psalmo legis. speciosus forma per filios hominum: diffusa est gratia in labiis tuis: propterea benedixit te deus in eternum. **B**enedictus ergo fructus ventris tui: cui benedixit deus in eternum. Ex cuius benedictione benedicta etiam tu in mulieribus: quia non potest mala arbor fructum facere bonum. **B**enedicta inquam tu in mulieribus quia illam generale maledictionem euasisti quia dictum est: in dolore paries filios: et nihilominus illam quae secutum est: maledicta sterilis in israel: ac singulare resecuta es benedictione: ut nec sterilis maneat: nec cum dolore parturias. **D**ura necessitas: et graue iugum super omnes filias eue. Et si pariunt cruciantur: et si non pariunt maledicuntur. Et dolor prohibet parere: et non parere maledictum. **Q**uid facies virgo quia haec audis: quia haec legis. Si putaris angustiaris: si sterilis manes: malediceris. **Q**uid eligis virgo prudens? **A**ngustiae mihi sunt undique. **M**elius est tamen mihi maledictum incurrere et castam manere: quam prius quidem concipere per occupationem: quam merito post cum dolore

lore putaria. **N**unc etenim et si video maledictum sed non peccatum: illi me vero et peccatum simul et cruciatum. **D**enique huius maledictio. quod aliud est quam hominem exprobratio. **N**eque ob aliud sane dicuntur steriles maledictae nisi quod opprobrium et contemptui sit habenda tanquam inutilis et infructuosa: et hoc in israel tantum. **M**ihi autem pro mimo est quod hominibus displiceo: dum me possim virginem castam exhibere christo. **O**virgo prudens: o virgo deuota: quis te docuit deo placere virginis imitatio. **Q**ue lex: quia iusticia: quia pagina veteris testamenti vel precipit vel soluit vel hortatur in carne non carnaliter viuere: et in terris angelicam ducere vitam. **V**bi legeras beata virgo: sapientia carnis mors est: cura carnis ne feceritis in desiderio. **V**bi legeras de virginibus: quia cantant canticum novum quod nemo alius cantare potest: et secum agnum quocumque ierit. **V**bi legeras laubatos esse se qui se castrauerunt propter regnum celorum. **V**bi legeras in carne enim ambulantes non secundum carnem militamus: et qui matrimonio iungit virginem suam bene facit et qui non iungit melius facit. **V**bi audieras: volo vos omnes esse sanctos et castos: et bonum est homini si sic permaneat secundum meum consilium. **D**e virginibus inquit preceptum domini non habeo: consilium autem hoc. **T**u vero non dicam preceptum sed nec consilium nec exemplum: nisi quod unctio docebat te de omnibus: ac sermo dei viuus et efficax ante tibi factus est magister quia filius: prius instruxerit mentem: quia induerit carnem. **X**pote ergo deuotes te exhibere virginem: et nescis quod ipsi exhiberi te oportet etiam amantibus. **E**ligis in israel esse contemptibilis: et ut illi placeas cui te probasti: maledictum incurrere sterilitatis. **E**t ecce maledictio benedictione

omutaf: sterilitas fecunditate recō-
pensat. **A**perit virgo sinu: expandi
gremiū. pparaverū: qā ecce factu
rus est tibi magna q̄ potens est: in-
tantū vt p maledictōe israhel. beas
tā te dicāt omēs gnātōnes. Nec fū:
spectā habeas prudens virgo fecū
ditatē: qā nec auferet integritatē.
Concipies s̄ fine peccato: grauida
eris sed nō grauata: paries s̄ nō cū
tristitia: nescies virū: 7 gignes filiū
Qualē filiū: **I**llius eris mater: cui⁹
deus est pater. **F**ilius paterne cari-
tatis erit corona tue castitatis: sa-
pientia paterni cordis: erit fructus
vteri v̄ginalis. **D**eū deniq; paries:
et de deo concipies. **C**ōfortare ḡ vir-
go fecūda: casta puerpera: mat̄ in-
tacta: q; nō eris in israhel vltra ma-
ledicta: neq; inter steriles deputa-
ta. **E**t si adhuc malediceris ab isra-
hel secūdu carnē nō q; sterilē vidēt
s̄ q; fecundā inuident: memeto q; et
xp̄s maledictū ptulit crucis qui te
suā matrem benedixit in celis: s̄ 7 in
terris ab angelo benedicta: 7 a cū-
ctis generatōib; terre merito beas-
ta p̄dicaris. **B**ndicta ḡ tu in mulie-
rib;: et benedictus fructus ventris
tui. **Q**ue cū audisset. turbata est in
sermone eius: et cogitabat q̄lis esset
ista salutatio. Solē virgines q̄ vere
virgines sūt semp pauide 7 nūquā
esse secure: 7 vt caueāt timēda etiā
tuta p̄mescere: scientes se in vasis
fictilib; thesaurū portare p̄ciosū: et
nimis arduum esse viuere angelice
inter hoies: et in terris more celesti
um querfari: 7 in carne celibē age-
re vitā. **A**c p̄inde q̄cquid nouū quic-
quid subitum fuerit ortū suspectas
hnt infidias: totū cōtra se estimant
machinatū. **I**dcirco 7 maria turba-
ta est in s̄mone angeli. **T**urbata ē

s̄ nō pturbata. **T**urbatus sū in q̄t
et nō sū locut⁹: s̄ cogitavi dies āti-
quos: 7 annos eternos in mēte ha-
bui. **I**ta ergo 7 maria turbata est
et non est locuta: s̄ cogitabat qua-
lis esset ista salutatio. **N**ō turbata
est verecūdie fuit v̄ginalis: q; non
pturbata fortitudinis: q; tacuit et
cogitauit. prudētie. **C**ogitabat au-
tē qualis esset ista salutatio. **S**ciebat
prudens v̄go q; sepe āgelus sathane
transfiguratur se in angelū lucis:
et qā nimirū hūilis 7 simplex erat.
nihil tale penitus a sancto angelo
sperabat: 7 ideo cogitabat q̄lis esset
ista salutatio. **T**ūc angelus intuit⁹
virginē 7 varias eā secū voluere co-
gitatōes facillime de p̄xendens: pa-
uidā solat: 7 firmat dubiam: ac fa-
miliariter vocans ex noie benigne
ne timeat p̄suadet. **N**e timeas in q̄t
maria: inuenisti gratiā apud deum.
Nihil hic doli: nihil fallacie ē. **N**ul-
lā circūuentōem: nullas hic suspice-
ris infidias. **N**on sum homo s̄ sp̄s:
et dei angelus nō sathane. **N**e time-
as maria: inuenisti gratiā apud de-
um. **S**i scires q̄ntū tua humilitas
altissimo placeat. quāta te apud ip-
sū sublimitas maneat: angelico te
indignā nec alloquio iudicares nec
obsequio. **V**t quid enim indebitā tibi
dixeris grāz angeloz: q̄ inuenis-
ti grāz apud deū? **I**nuenisti qd q̄
rebas: inuenisti qd nemo aū te po-
tuit inuenire: inuenisti grām apud
deum. **Q**uā gratiā? **D**ei 7 hoim pā-
cem: mortis destructōem: vite repa-
ratōem. **N**ec est ergo grā. quā in-
uenisti apud deū. **E**t hoc tibi signū
Ecce cōcipies 7 paries filiū: 7 voca-
bis nomē eius ihesū. **I**ntellige pru-
dens virgo ex nomine p̄missi filij.
quātā 7 q̄ specialē gratiā inueneris

apud deū. **E**t vocabis ait nomē eius
ihsu. **R**atōnez huius vocabuli ali⁹
euāgelista ponit: āgelo sic interpre
tante. **I**pse enim saluū faciet pplm
suū a peccatis eoz. **D**uos ihsus le
go in tīpo huius quē nūc in manib⁹
habemus p̄cesisse: ātos populis p̄
fuisse. **D**uoz vnus pplm suū de ba
bilone eduxit: alter suū in terā p̄
missiōis introduxit. **E**t illi q̄bez illos
q̄bz preerāt ab hostib⁹ defēdebāt:
q̄ nūquid saluabāt a peccatis eoz.
Is autē noster ihsus ⁊ a peccatis
saluat pplm suū: ⁊ introducit in ter
rā viuantiū. **I**pse enī saluū faciet po
pulu⁹ suū a peccatis eoz. **N**uis est
hic qui etiā peccā dimittit: **V**tinam
et me peccatorē dignet̄ dñs ihsus
annumerare p̄lo suo: vt saluū me
faciat a peccatis meis. **V**ere enī be
atus pplus cuius est iste ihsus dñs
deus eius: q̄a ipe saluū faciet pplm
suū a peccatis eoz. **V**ereor autem
ne multi se p̄fiteant̄ esse de p̄lo ei⁹
quos tñ ipse non habeat p̄ de p̄lo
suo. **V**ereor ne plerisq̄ qui quasi in
populo ei⁹ religiosiores esse vident̄
ipse aliquando dicat. **P**opulus hic
labijs me honorat: cor autē eoz lōs
ge est a me. **N**ouit enī dñs ihsus q̄
sūt eius: nouit et q̄s elegerit a prin
cipio. **Q**uid me vocatis ait dñe dñe:
et nō facitis q̄ dico. **V**is scire an p̄
tineas ad pplm eius: vel potius vis
esse de p̄lo ei⁹? **F**ac q̄ dicit ihsus:
et oputabit te in p̄lo suo. **F**ac que
iubet in euangelio dñs ihsus: q̄ iu
bet in lege ⁊ p̄phetis: q̄ iubet p̄ mi
stros suos q̄ sunt in ecclesia: obtem
pera eius vicarijs. p̄positis tuis. non
tñ bonis ⁊ modestis s̄ etiā discipulis:
et discite ab ipso ihsu q̄a mitis est ⁊
humilis corde: ⁊ eris de beato popu
lo eius quē elegit in hereditatē sibi:

eris de laudabili p̄lo ei⁹ quem dñs
exercituū benedixit dicens. op⁹ ma
nuū mearū tu es. hereditas mea is
rahel: cui ne forte israhel carnales
emuleris etiā testimoniū phibet di
cens. **P**opulus quē nō cognoui ser
uiuit mihi: in auditu auris obediuit
mihi. **S**ed audiamus quid itez an
gelus sentiat de illo. cui necdū oces
pto tale indidit tale nomē. **A**it nā
q̄. **D**ic erit magnus: et filius altissi
mi vocabit̄. **B**ene magnus: q̄ filius
altissimi merebit̄ appellari. **A**n non
mag⁹: cui⁹ magitudinis nō ē fims?
Et q̄s magnus ait sic de⁹ n̄r. **P**lane
mag⁹ qui tā magnus q̄ altissim⁹
q̄a ⁊ ipse altissim⁹. **N**eq̄ altissimi fi
lius rapinā arbitrabit̄ esse se equa
lem altissimo. **I**lle merito arbitra
tus est cogitasse rapinā. qui cū de
nihilō in angelicā formā factus fu
isset. factori suo se cōparās. v̄surpa
uit sibi q̄d filij altissimi est p̄riū: q̄
vtiq̄ in forma dei a deo nō factus s̄
gemitus est. **A**ltissimus enī deus pa
ter q̄uis om̄ipotēs sit. nō potuit tñ
vel equalē sibi odere creaturā: vel
inequalē gignere filiū. **F**ecit itaq̄
angelum magnum. s̄ non quantus
ipse: et ideo altissimum. **S**olum autē
v̄nigemitū quē nō fecit s̄ genuit oī
potēs om̄ipotentē altissimus altissi
mū. eternus coeternū: ipsū sibi per
oīa comparari. nec rapinā estimat nec
iniuriā. **R**ecte ḡ hic erit magnus:
q̄ filius altissimi vocabit̄. **S**z quare
hic erit ⁊ nō potius est magnus. qui
semp equalit̄ magnus nō habet q̄
crescat: nec maior postceptū futu
rus sit. q̄ ante vel sit vel fuerit. **A**n
forte p̄pterea dixerit erit: q̄ qui ma
gnus deus erat. magnus homo fut
urus sit. **B**n ḡ hic erit magnus.
Magn⁹ hō: magn⁹ doct̄or: magn⁹

apłeta. Sic enī bicif de eo in euāge
 lio: qā apłeta magnus surrexit in
 nobis. Et a minori quodam apłeta
 magnus itidem apłeta venturus p
 mittit. Ecce in q̄t veniet apłeta ma
 gnus: et ipse renouabit iherlm. Et tu
 quidem o virgo paruulū paries p
 uulū nutries: paruulū lactabis: s̄ vi
 dens paruū cogita magnum. Erit
 enim magnus: q̄ magnificabit eū
 deus in aspectu regū: adeo vt ado
 rēt eū omnes reges: omnes gētes ser
 uiant ei. Magnificet ḡ aīa tua do
 minū: qā hic erit magnus: et filius
 altissimi vocabitur. Magnus erit: et
 magna faciet tibi q̄ potēs est: et san
 ctū nomen eius. Quod enī sanctius
 nomē. q̄ qd filius altissimi vocabit.
 Magnificet ita nobis paruulis ma
 gnus dñs: q̄s vt faceret magnos.
 factus est puulus. Paruulus ait na
 tus est nobis: filius datus est nob.
 Nobis inq̄z nō sibi: quicq̄z añ tpa
 multo nobilius natus ex patre: na
 sci tpaliter nō indigebat ex matre.
 Non angelis q̄z q̄ cum magnū ha
 berēt: puulū nō requirebāt. Nobis
 ergo natus: nobis et datus: qā nob
 necessarius. Itā de nobis nato et das
 to: faciamus ad qd natus est et da
 tus. Utamur nō: in nraz utilitatē.
 de saluatore salutē opem. Ecce p
 uulus in medio statuit. O puul⁹: p
 uulus desideratus. O vere puulus: s̄
 malicia: nō sapiētia. Studeamus effi
 ci sic paruulus iste: discam⁹ ab ipso
 qā mitis est et humilis corde: ne ma
 gnus videlicet deus sine causa fa
 ctus sit homo paru⁹: ne gratis mor
 tuus: ne inuacuū crucifixus. Discā
 mus eius humilitatē: imitem⁹ man
 suetudinē. āplectamur dilectōem:
 omuricemus passionib⁹: lauem⁹ in
 sanguine eius: ipm offeramus apłi

ciatōem p peccis nris: qm̄ ab h̄ ipse
 natus et datus est nob. **I**pm oculis
 patris: ipm offeramus et suis: qā et
 pat apłio filio suo nō pcepit. s̄ p no
 bis tradidit illū: et ipse filius semet
 ipm exinanuit formam serui accipi
 ens: ipse tradidit in mortē aīam suā
 et cū sceleratis reputatus est: et tpe
 peccā multoz tulit et p tñsgressori
 bus rogauit vt nō perirēt. Nō pos
 sūt p̄re p quib⁹ filius rogat ne pe
 reant: p quib⁹ p̄r tradidit filius in
 mortē vt viuāt. Equalit̄ ḡ ab vtro
 q̄ sperāda est venia quib⁹ cōlis est
 in pietate miscdia: par in volūate
 potētia vna in deitate substantia: in
 qua vnus cū eis spūs sanctus viuūt
 et regnat deus per omnia secula se
 culoꝝ amen.

Omelia. liij. vñde supra.

Non est dubiū. quicq̄ in lau
 dib⁹ mris pferimus ad filiū
 p̄tinere: et rurū cū filiū honoram⁹.
 a glā matris nō recedimus. Nam si
 iuxta salomonē filius sapiens glā ē
 patris: quātomagis gloriofum est
 matrē ipsius effici sapiētē. Sed qd
 ego tēpro in eius laudib⁹ quā lau
 dabilē p̄dicāt apłete: p̄hibet ange
 lus. narrat euāgelista: Nō ḡ laudo
 qā nō audeo: s̄ tñ replico deuotus:
 qd iam explicauit p os euāgeliste
 spūs sanctus. Sequit̄ nāq̄ et dicit.
 Et dabit illi dñs deus sedem dauid
 patris sui. Verba sūt angeli ad vir
 ginē de p̄misso filio. p̄mittētis q̄ de
 beat possidere regnū dauid. Nō de
 stirpe dauid duxerit originem dñs
 ihesus. nemo dubitat. q̄ro aut̄ quō
 dederit ei deus sedem dauid patris
 sui cū ipse in iherlm non regnauerit:
 q̄nimo turbis eū volētib⁹ cōstitue re
 gē nō acq̄uerit: s̄z añ faciez pilati
 Cij

ptestatus sit regnū meū nō est de
hoc mūdo. Deniq; quid magnū p
mittē ei q̄ sedet sup cherubim. quem
p̄phetavidit sedentē sup soliu excel
sū televatus: sedē in throno dauis
patris sui. Sed nouim⁹ quādā aliā
iherusalē ab ea q̄ nūc est in q̄ regna
uit dauis significatā: multo ista no
biliorē: multo ditiorē. Nāc igit̄ pu
to hic fuisse significatā: illo videlicet
vfu loquēdi. q̄ sepe repis in scriptu
ris significās poni pro significato.
Tūc sane dedit illi de⁹ sedē: dauis
p̄ris sui: qm̄ cōstitutus est rex ab eo
sup syon montē sanctū eius. S; hic
ap̄bra de q̄ regno dixerat exp̄ssius
ap̄uissē videt̄: in eo q̄ nō in syon po
fuit. s; sup syon. Nā ideo fortassis di
ctū est sup: q̄a in syon q̄dem regna
uit dauis: sup syon vō regnū est illi
us de q̄ dictū est ad dauis. de fru
ctu ventris tui ponā sup sedem tuā:
de q̄ dictū est p̄ aliū ap̄hetā: sup so
liū dauis et sup regnū eius sedebit.
Vides quēbiq; repis sup. Sup syon
sup sedem: sup soliu: sup regnū. Da
bit ḡ ei dñs deus sedem dauis p̄ris
sui. nō tipicā s; verā: nō tēporalē sed
eternā: nō eternā s; celestē. Que idē
circo vt iā dictū est memorat̄ fuisse
dauis: q̄a hēc in q̄ tpaliter sedit. et
ne illius gerebat imaginem. Et re
gnabit in domo iacob in eternū: et
regni eius non erit finis. Dic q̄z si
domū iacob tēpalē accipimus. quō
in illa que eterna nō est. in eternum
regnaturus est. Querēda est ḡ do
mus eterna iacob in q̄ regnet in ef
nū: cuius regni nō erit finis. An nō
deniq; domus illa iacob exasperans
impie abnegauit eū. et insipient̄ res
spuit aī facie pilati: qm̄ illo phiben
te regē vīm crucifigā. vno ore re
spōdendo clamauit nō habemus re

gē nisi cesare: Redde itaq; ap̄lm:
et discernet tibi eū q̄ in occulto iu
de⁹ est ab illo qui in manifesto: et q̄
in spū est circūcisiōē ab ea que fit
in carne: et spūalē israel a carnali:
et filios fidei abrahe a filiis carnis.
Nō enī inquit oēs q̄ ex israel hij
• sūt israelite: neq; qui semen abra
he hij filij. Sequere ḡ et dic. Similit̄
nō oēs q̄ ex iacob. hij reputandi
sūt in domo iacob. Iacob quippe ip
se est q̄ israel. Solus igit̄ qui in fi
de iacob p̄fecte inueniēdi sūt repu
ta in domo iacob: vel potius ipsos no
ueris fore spūalē et eternā domū ia
cob in q̄ regnabit dñs ihesus in ef
nū. Quis ex vobis est qui iuxta mē
p̄ratōem nois iacob. supplāter dia
bolū de corde suo: luctet cū vicij et
occupiscētijs suis vt nō regnet pec
catū in suo mortali corpe: s; regnet
in eo ihesus. et nūc q̄dem p̄ ḡram. et
in eternū p̄ ḡraz. Beati in q̄b; ihes
sus regnabit in eternū: q̄a et ip̄i cū
eo regnabūt: et regni eius non erit
finis. O q̄z gloriōsū est regnū illud:
in q̄ reges cōgregati sūt in vnum.
ad laudandū scz et glorificandū eū.
q̄ sup oēs est rex regū. et dñs dñan
tiū. De cui⁹ splēdidissimā tēplatōē
fulgebūt iustī sic sol in regno p̄ris
eorz. O si et mei p̄ccoris memmerit
ihesus in beneplacito p̄p̄i sui. cū ve
nerit in regnū suū. O si me in illa
die. qm̄ traditurus ē regnū deoz pa
tri visitare dignabit̄ i salutarī suo:
ad videndū scz in bonitate electoz
suoz. ad letādū i leticia ḡtīs sue:
vt laudet̄ et iaz a me cū hereditate
sua. Veni interim dñe ihesu: aufer
scābala de regno tuo quod est aīa
mea: vt regnes tu qui debes in ea.
Veni enim auaricia et vendicat fi
di in me sedem: iactātia cupit dñari

mihi. **S**upbia vult mihi esse rex: luxu-
 ria dicit ego regnabo: auidia detra-
 ctio. inuidia et iracundia certant in me
 ipso de me ipso: cuius ego potissimum esse
 videar. **E**go autem quantum valeo resisto
 remitor: quantum iuuor dominum meum in christum
 reclamo. ipsi me defendo: quia ipsi me
 iuris agnosco. **I**psum mihi deum. ipsum
 mihi dominum teneo et dico. **N**on habeo
 regem. nisi dominum in ihm. **V**eni domine et
 dirigas illos in virtute tua et regnabis in
 me: quia tu es ipse rex meus et deus meus
 qui mandas salutes iacob. **D**ixit au-
 tem maria ad angelum. **Q**uod fiet istud
 quoniam virum non agnosco. **P**rimo quidem
 prudenter tacuit. cum ad huc dubia co-
 gitabat. quoniam esset ista salutatio: ma-
 lens nimirum humiliter non respondere:
 sed temere loqui quod nesciret. **T**am
 vero confortata et bene premeditata. an-
 gelo quidem fortis loquente sed deo in-
 tus persuadente. erat enim dominus cum il-
 la dicente angelo. dominus tecum: ita
 confirmata fide sed repellente timore.
 leticia verecundia. dixit ad angelum.
Quod fiet istud: quoniam virum non cogno-
 sco. **N**on dubitat de facto: sed modum
 requirit ordinem. **N**ec enim querit an fiat
 istud: sed quomodo. **Q**uasi dicat. **C**um sciam
 at dominus meus testis consuetudinis mee vo-
 tum esse ancille sue non cognoscere vi-
 rum: quod lege quod ordine placebit ei ut fiat
 istud. **S**i oportuerit me frangere
 votum pariam talez filium: et gaudeo
 de filio: et doleo de proposito. **F**iat tamen
 voluntas eius. **S**im vero virgo accipiam
 et virgo pariam quod utique si placuerit
 ei impossibile non erit: tunc scio vere.
 quia respexit humilitatez ancille sue.
Quod fiet istud: quoniam virum non cogno-
 sco. **E**t respondens angelus dixit ei.
Spūs sanctus superueniet in te: et vir-
 tus altissimi obumbrabit tibi. **S**upe-
 rius dicta est fuisse gratia plena: et nunc

quod dicit: spūs sanctus superueniet
 in te: et virtus altissimi obumbrabit
 tibi. **N**unquid potuit repleti gratia et
 needum habere spūm sanctum: cum ipse sit
 dator gratiarum. **S**i autem iam spūs sanctus
 in ea erat: quomodo adhuc tanquam nouus
 superueniturus repromittitur. **A**n for-
 te ideo non dixit simpliciter veniet in
 te sed addidit super: quia et prius quidem
 in ea fuit per multam gratiam sed nunc super-
 uenire nuntiatur. **A**ppet abundantioris gra-
 tie plenitudinem quam effusus est
 super illam. **A**t vero cum plena iam sit. il-
 lud amplius quomodo capere poterit. **S**i
 autem plus aliquid capere potest: quomodo
 et ante plena fuisse intelligenda est.
An prior quidem gratia eius tantum
 repleuerat mentem sequens vero etiam
 ventrem perfundere debeat: quatenus scilicet
 plenitudo diuinitatis quam ante in illa.
 sicut et in multis sanctorum spiritualiter
 habitabat etiam sicut in nullo sancto-
 rum corporaliter in ipsa habitare inci-
 piat. **A**it itaque. **S**pūs sanctus super-
 ueniet in te: et virtus altissimi obum-
 brabit tibi. **Q**uid est. et virtus altis-
 simi obumbrabit tibi. **Q**ui potest ca-
 pere capiat. **Q**uis enim excepta for-
 tassis illa que hec sola in se felicissi-
 me meruit experiri. intellectu cape-
 re ratione discernere possit. qualiter
 splendor ille inaccessibilis virginis se-
 se visceribus infuderit: et ut illa inac-
 cessibilē. accedere ad se ferre potuis-
 set. de porciuncula eiusdem corporis cui
 se animate contemperauit relique mas-
 se umbraculum fecerit. **E**t fortasse ap-
 ter hoc maxime dictum est obumbra-
 bit tibi. quia res nimirum in sacra-
 mento erat: et quod sola per se tris-
 nitas in sola et cum sola virgine vo-
 luit operari: soli datus est nosse cui
 soli datum est experiri. **D**icatur ergo
Spūs sanctus superueniet in te: qui

Cuius

utiq; sua potentia fecūbabit te. Et
 virtus altissimi obumbrabit tibi: Is
 est illū modū quo de spū sancto ac-
 cipies. dei virtus dei sapiētia xp̄s. sic
 in suo secretissimo ofilio obumbrā-
 do oteget et occultabit: q̄tenus sibi
 tantū notus habeat et tibi. **A**c si an-
 gelus respōdeat ad virginē. **Q**uid
 a me requiris: qđ in te mox experie-
 ris. **S**cies scies et feliciter scies: qđ illo
 doctore: quo et auctore. **E**go autē
 missus sū nūciare ex virginalē conceptū:
 noni creare. **N**ec potest doceri: nisi a
 donāte: nec p̄t addisci nisi a suscipiē-
 te. **T**eoq; et qđ nasceat ex te sanctū
 vocabit filius dei. **Q**uod est dicere
Quā non est de homine s; de spū san-
 cto qđ accipies. cōcipies autē altissi-
 mī virtutē hoc est filiū dei: ideo
 qđ et qđ nasceat ex te sanctū vocabit
 filius dei: id est nō solum qui de sinu
 p̄ris in uterum tuum veniēs obum-
 brabit tibi: s; etiā id qđ de tua subs-
 tantia sociabit tibi. ex Is iā vocabit
 filiū dei: quē ab modū et tū qui a pa-
 tre est ante secula gemellus. tuus qđ
 ammō reputabit filius. **S**ic autē et
 qđ natum est ex ip̄o p̄re erit tuus:
 et qđ nasceat ex te erit ei: ut tamē
 nō sint duo filij s; unus. **E**t licet ali-
 ud quo idem ex te. aliud ex illo sit:
 iam nō tamē cuiusq; suus: s; vtri-
 usq; erit filius. **T**eoq; et qđ nasceat
 ex te sanctum: vocabitur filius dei.
Attēde queso qđ reuerentē dixerit:
 qđ nasceat ex te sanctum. **V**t quid
 enī ita simpliciē sanctus: et absq; ad-
 ditamēto? **C**redo qđ nō habuit qđ
 apprie dignē noīaret illud eximi-
 um. illud magnificū. illud reueren-
 dum: qđ de purissimā videlicet virgi-
 nis carne cum sua aīa vnico patris
 erat vnū. **S**i diceret sancta cas-
 ro vel sanctus homo vel sanctus in-

Fans: quicquid tale pōneret: parū
 sibi dixisse videre. **P**osuit ergo in-
 diffinitē sanctum: quia quicquid il-
 lud sit qđ ego genuit. sanctū p̄cul-
 dubio ac singulariter sanctum fuit:
 et per spūs sanctificatōis. et p̄ ver-
 bi assumptōem. **E**t abiicit angelus
 . **E**t ecce elizabet cognata tua: et
 ipsa concepit filiū in senectute sua.
Quid fuit necesse etiā huius steri-
 lis virgini nūciare conceptū. **N**un-
 quid forte dubiā adhuc. et incredū-
 lam oraculo. recētorū voluit ofirma-
 re miraculos. **A**bfit. **L**egim⁹ et zach-
 arie incredulitatē ab hoc ip̄o āge-
 lo fuisse castigatam: mariā autem
 in aliquo rephensam non legimus:
 quim potius fidem ipsius elizabet
 pphetante laudatam agnouimus.
Beata es inquit que credidisti: qm̄
 perficiēs in te qđ dicta sūt tibi a dño
Sed ideo sterilis cognate conceptus
 virgini nūciat: ut dū miraculū mi-
 raculo addit gaudium gaudio cu-
 mulet. **P**orro necesse erat nō modū
 eo leticie et amoris preueniēte inflā-
 mari incendio: que filiū paterne vi-
 lectōis cū gaudio spūs sancti mox
 fuerat conceptura. **N**eq; enī nisi in de-
 uotissimo corde. atq; hilarissimo cor-
 de. tāta se capere poterat dulcedis
 et alacritatis affluentia. **V**el ideo
 cōceptus elizabet nūciat marie:
 q̄a profecto decebat ut verbū mox
 diuulgandū vbiq; prius sciret vir-
 go per angelū qđ audiret ab hoīe:
 ne mater videlicet dei a cōsilijs filij
 videre amota: si eorum que in ter-
 ris tam prope gererent remāssisset
 ignara. **V**el ideo potius conceptus eli-
 zabet marie nūciatus est: ut dum
 nunc saluatoris. nunc precursoris es
 docetur aduentum: rerum tempus
 et ordinem tenēs ipsa melius post-

modū scriptoribz ac predicatoribz
euāgelij referet veritatē: que plene
de omnibz a principio celitus fuerit
instructa misteriis. **V**el ideo adhuc
nunciat marie ocept⁹ elizabeth: vt
audiēs cognatā vetulā grauibā co
gitet iuuecula de obsequio: ficqz il
la pperante ab visitādum paruulo
p⁹se locus et occasio detur. q̄ mio
ri adhuc dño sui officij valeat exhi
bere primicias: et dñ ab se inuicem
matrū infantūqz occurrūt ab alte
ruto excitata deuotō. mirabil⁹ fia
at miraculū de miraculo. **V**ide autē
ne hec tā magnifica q̄ ab āgelo au
bis pñunciata. ab ipso desperes pfi
ciēda. **A** quo ḡ si queris: ipfū audi
angelū. Quia nō erit inqt impossibi
le apud teū omne verbū. Quale enī
illi verbū impossibile poterit esse: q̄
omnia fecit in verbo. **M**ouet me et h̄
in verbis angelicis: q̄ signant non
ait qz non erit impossibile apud teū
omne factū: s̄ omne verbū. **A**n idcir
co posuit verbū: q̄a q̄ facile possunt
hoies loqui qd̄ volunt etiam qd̄ nul
latenus facē possunt. tā facile imo
incōparabiliter facilius valet deus
ope implere quicqd̄ illi verbo valēt
exprimē. **P**icā apertius. **S**i hominibz
tā facile esset facē q̄ dicere qd̄ vo
lūt: et ipsis qz non esset impossibile
omne verbū. **N**unc autē quomā vul
garis et ver⁹ sermo est multuz inter
esse loquit facere. s̄ apud homines
non apud deum: soli deo q̄a idē est
facere quod loqui idē loqui qd̄ vel
le: merito nō erit impossibile apud
deum omne verbum. **V**erbi gratia
Potuerunt preuidere et predicere
prophete virginem vel sterilem cō
cepturā ac pariturā: sed nunqd̄
facere et conciperet et pareret. **D**e
us autem qui debet eis posse preui

de. qz facile potuit tūc qd̄ voluit p
illos p̄dicē: tā facile potuit nunc qñ
voluit p seipfū qd̄ p̄misit implē. Si
qd̄ apud deū nec v̄bū diffidet ab in
tētōe q̄a veritas est: nec factū a ver
bo q̄a virtus est: nec modus a facto
quia sapientia est: ac per h̄ nō erit
impossibile apud deum omne verbū
Audisti virgo factū: audisti et mo
dum: vtrūqz mirum. vtrūqz iocun
dum. **T**ocundare filia syon: et exul
ta satis filia iherusalem. **E**t quomā
auditui tuo datum est gaudium et
leticia: audiamus et nos a te respon
sum leticie quod desideramus: vt iā
exultēt ossa humiliata. **A**udisti in
qz factū et credisti: crederet de mō qd̄
audisti. **A**udisti qz accipies et paries
filiū: audisti qz nō p hoies s̄ p spūm
sanctū: expectat angelus respōsū:
tempus est enim vt reuertatur ad
deum qui misit illum. **E**xpectam⁹
et nos o domina verbū miseratōis:
quos miserabiliter premit senten
tia damnatōis. **E**t ecce offertur ei
bi precium salutis nostre: statim li
berabimur si cōsentis. **I**n sempiter
no dei verbo facti sumus omnes et ec
ce morimur: in tuo breui respōso fi
mus reficiendi: vt ad vitam reuoce
mur. **N**oc supplicat a te pia v̄go fle
bilis adam cū misera sobole sua ex
ul de paradiſo: hoc abrahā hoc da
uid. **N**oc ceteri flagitant sancti pa
tres: patres scz tui. q̄ t̄ ipſi habitāt
in regiōe vmbre mortis: hoc totus
mūbus tuis genubz puolutus exspe
ctat. **N**ec immerito: qñ ex ore tuo
pendet solatō miserorū. redemptō
captiuorū. liberatō dānatorū: salus
demiqv̄m̄isiorū filiorū adā toti⁹ ge
neris tui. **D**avido respōsū festinā
ter responde o domina verbū: quod
terra qd̄ iferi qd̄ expectāt et superi

Ipse q̄z omniū rex ⁊ dñs q̄ntū con-
cupiuit decorē tuū. tantū desiderat
et respōsionis assensū: in q̄ miruz
apposuit saluare mundū. **E**t cui pla-
cuiſti in ſilētio: iam magis placebis
ex verbo: cū ipse tibi clamet e celo.
Opulera inter mulieres: fac me au-
dire vocē tuā. **S**i g̃ tu eū facias au-
dire vocē tuaz: ipse te faciet videre
salutē nr̄am. **N**ūquid nō hoc est qđ
q̄rebas. qđ gemebas: qđ diebz ac
noctibz orāto suspirabas? **Q**uid igi-
tur? **T**u es cui h̄s p̄missū est. an aliā
exspectamus? **I**mo tu ipsa: nō alia.
Tu inquā illa promissa. illa exspe-
ctata illa desiderata. ex qua sanct⁹
pater tuus iacob iā mortu appropi-
quās vitā sperabat eternā cū dice-
bat expectato salutare tuū dñe: in
q̄ teniqz ⁊ p̄ quā de⁹ ipse rex noster
ante secula disposuit operari salutē
in medio terre. **Q**uid ab alia speras
qđ tibi offerē? **Q**uid p̄ aliaz exspe-
ctas qđ p̄ te mox exhibet dūmodo
p̄beas assensū: respōdeas verbū? **R**e-
spōde itaqz citius angelo: imo p̄ an-
geluz dñō. **R**espōde verbū: ⁊ suscipe
p̄ verbū. **P**rofer tuū: accipe diuinū.
Emitte transitoriū: ⁊ amplectē sem-
piternū. **Q**uid tardas? **Q**uid trepi-
bas? **C**rete: cōfiterere. ⁊ suscipe. **S**us-
mat humilitas audaciā: verecūdia
fiduciā. **N**ullatenus ouenit nunc ut
virginalis simplicitas obliuiscatur
prudentiā. **I**n hac sola re ne time-
at prudens virgo p̄sūptōem: q̄a et
si grata in ſilētio verecūdia: magis
tamē nūc in verbo pietas necessaria
Aperi virgo bona cor fidei: labia cō-
fessionis: viscera creatori. **E**cce desi-
deratus cūctis gētibz foris pullat
ad ostiū. **Q**ui si te morāte peranſie-
rit: rursus incipies tolens querere
quē diligit anima tua. **S**urge: curs-

re: aperi. **S**urge per fidē: curre p̄
deuotōem: aperi per confessionē. **E**cce
inquit ancilla dñi: fiat mihi secūdu
verbū tuum. **S**emper solet esse gra-
tie diuine familiaris virt⁹ hūilitas
Deus enim superbis resistit: humili-
bus autem dat gratiā. **H**umiliē g̃
respondet: ut sedes gratie prepare-
tur. **E**cce inq̄t acilla domini. **Q**ue ē
hec tam sublimis humilitas que ce-
dere nō nouit honoribz: inſoleſcere
gl̄a nescit. **M**ater dei eligē: ⁊ ancil-
lam se nominat. **N**on mediocris re-
uera humilitatis insignie: nec obla-
ta tanta gl̄a obliuisci humilitatez.
Nō magnū est esse humilē in abie-
ctōne: magna proſus ⁊ rarā virtus
humilitas honorata. **S**i me miserū
homūcōem meis decepta simulatōi-
bus ad aliquem vel mediocrem ho-
nores prouexerit ecclesia. deo nīmī-
rum hoc vel propter mea vel p̄pter
subditoz peccata p̄mittēte: non ne-
statim oblitus q̄ fuerim talē me pu-
to q̄lis ab homibz qui cor nō vident
putatus sum. **C**redo fame. cōsciens
tiam nō attēdo: ⁊ reptitās non ho-
nozem virtutibz. g̃ virtutes honori:
eo sanctiorē quo superiorem me esti-
mo. **V**ideas plerosqz in ecclesia de
ignobilibz nobiles de pauperibz di-
uites factos. subito intumescē pri-
stine obliuisci abiectionis: genus qđ
suū erubescē: et infimos debignari
parētes. **V**ideas ⁊ homines pecunio-
sos ad honores qđqz ecclesiasticos p̄-
uolare moxqz sibi applaudere san-
ctitatem vestium duntaxat muta-
tōne non mentium: et dignos se esti-
mare dignitate ad quam ambiēto
peruenerūt: quodqz si autēo dicte
adepti sunt nūmis. attribue meritis
Omitto at de hijs qđ excecāt ābitō
et honor ipse supbiēdi eis materia ē.

Sed video q̄ magis doleo post sp̄re
tā seculi pompā. nonnullos in scola
hūilitatis supbiaz magis addiscē:
ac sub alis mitis humilifq; magistri
gravius insolescere: et impatiētes
amplius fieri in clauetro q̄ fuissent
in seculo. **N**ōq; magis p̄uerfū est
pleriq; in domo dei. nō patiunt̄ ha-
beri orēptui. q̄ in domo sua non nisi
otēptibiles esse potuerūt: vt q̄a vis
delicet vbi a plurib; honores appe-
tunt̄. ipsi locū habere nō mezuert̄:
saltem ibi honorabiles videant̄. vbi
ab omnib; honores otēptunt̄. **V**i-
deo et alios q̄ non sine dolore videri
debet post aggressam xp̄i malicias
rursus secularibus implicari nego-
cijs. rursus cupiditatibus terrenis
immergi: cū magna cura erigē mu-
ros et negligere mores: sub p̄textu
q̄z omnis vtilitatis vba vendere bi-
uitib; et matronis salutates: s; cō-
tra imperatoris sui edictū occupiscē
aliena et sua cū lite repetere: nō audi-
entes ap̄m ex imperio regis tubici-
nantē. **H**oc ip̄sū inq̄t delictuz est in
vobis: q̄ causas habetis. **Q**uare nō
magis fraudez patimī? **I**ta ne mū-
dum sibi et se mūdo crucifixerunt: vt
qui ateavix in suovico vel opido co-
gniti fuerāt. modo circueuntes pui-
cias et curias frequēantes. regū no-
ticias. principūq; familiaritates af-
secuti sint. **Q**uid de ip̄so habitu di-
cā in q̄ iam nō calor: s; color requiri-
tur: magisq; cultui vestīū q̄ vtutuz
insistit. **P**udet dicē: vincunt in suo
studio muliercule. q̄n a monachis p̄-
ciū affectat in vestib; nō necessitas:
nec saltē forma religiōis retenta in
habitu ornari nō amari appetūt mi-
lites xp̄i: qui dū se p̄parare ad p̄liū
et extra aereas p̄tates p̄cedere pau-
peratis insignie debuerant q̄ vtiq;

aduersarij valde formidat: in molli-
cie vestimētoz pacis potius p̄ferē-
tes indicīū: vltro se hostib; sine san-
guine tradūt inermes. **N**ec aliunde
hec omnia mala ottingūt: nisi q̄ illam
qua seculū deseruim; deserētes hu-
militatez dū p̄ hoc cogimur inepta
denovo sectari studia secularium: ca-
nes efficiamur reuertentes ad vomis-
tū. **A**udiamus itaq; q̄q̄t tales fu-
im; quib; illa respōderit. que dei maf
eligerat: s; humilitatē nō obliuiscē-
bat. **E**cce ait ancilla dñi: fiat mibi
secūdū verbū tuū. **F**iat desiderij est
signū non dubitatis indicīū. **E**t p̄
hoc q̄d dicit fiat mibi secūdū verbū
tuū magis intelligēda est affectuz
exprimere desiderij aris q̄ effectū re-
quirere more dubitatis: q̄q̄z nil ob-
stet intelligi. fiat esse verbū orōnis
Nemo quippe orat: nisi quod credit
et sperat. **V**ult autē a se requiri de-
us etiā q̄d polliceat. **E**t iō forte mī-
ta q̄ dare disposuit prius polliceat.
vt ex p̄missiōe deuotō exciteat: sicq;
q̄d gratis datur; erat: deuota cō-
pmereat. **S**ic pius dñs q̄ omnes ho-
mines vult saluos fieri. merita nob;
extorquet a nobis: et dū nos p̄uenit
tribuēdo: q̄d retribuatur gratis agit
ne ḡtis tribuat. **H**oc vtiq; prudens
virgo intellexit: q̄n p̄ueniēti se mu-
nere gratuite p̄missiōis. iūxit meri-
tū sue orōnis: fiat inq̄ens mibi p̄m
v̄bū tuū. **F**iat mibi de v̄bo: p̄m v̄bū
tuū. **V**erbum quod erat in princī-
pio apud deum: fiat caro de carne
mea secundum verbum tuum. **F**iat
obsecro mibi verbum: non prolatū
quod transeat. sed conceptū vt ma-
neat: carne videlicet indutum non
aere. **F**iat mibi non tantum audi-
bile aurib; sed et visibile oculis: pal-
pabile manib; gestabile humeris.

Nec fiat mihi vbu scriptu et mutū.
 s; incarnatū et viuū: s; est non mutis
 figuris mortuis in pellib; exarātū:
 s; in forma hūana meis castis visceri-
 bus viuaciter impfū: et s; nō mortui
 calami depictōe: s; sancti spūs opas-
 tōe. **E**o videlicet moto fiat mihi: q
 nemi aū me factus est: nemini post
 me faciendū est. **P**orro multiplici-
 riā multisq; modis olim deus locu-
 t⁹ est patrib; in apteris: et alijs q
 dem in aure alijs in ore: alijs etiā in
 manu factū esse verbū dñi memoras-
 tur: mihi autē oroyt in vtero fiat.
 iuxta verbū tuū. **N**olo autē vt fiat mi-
 hi aut declamatorie p̄dicatū: aut fi-
 guraliter significatū: aut imagina-
 torie somniatū: s; silenter inspiratū
 p̄sonaliter incarnatū: copaliter in-
 uisceratū. **V**erbus igit qd in se nec
 poterat fieri nec indigebat: dignē
 in me: dignē et mihi fieri secundū
 verbū tuū. **F**iat qdēz gñaliter omī
 mūdo: s; specialit̄ fiat mihi fm vbus
 tuū amē.

Explēiunt omelie et expositō beati
 bernardi sup euāg^o missus ē āgel⁹.

Excusatō eiusdē q locū hūc euāge-
 licū post expōitores alios explana-
 re voluerit.

Lectōez euangelicā exposui
 sic potui: nec igroro q non
 omnib; placebit: s; scio me
 ob hāc rē multoz fore indignatōi
 obnoxii: et aut iudicator supfluous
 aut p̄fuptor: q videlicet post prēs q
 hūc ipsū locum plenissime: rursus in
 eodem nouus expōitor ausus fuen
 mittē manū. **S**ed qd dictū est post
 prēs qd nō sit oīra prēs: nec p̄rib;
 arbitroz nec cuiq; displicē debere:
Vbi autē dixi qd a p̄rib; accepi. dū

fic ablie tipus p̄fuptōis vt non desit
 fructus deuotōis: patient audia de
 supfluitate causantes. **N**ouerint tñ
 qui me tanq; de ociosa et nō necessa-
 riā explanatōe fuggillāt: nō tā intē-
 disse exponere euāgelii: qz de euā-
 gelio sumere occasionē loquēdi qd
 loqui delectabat. **S**i vero peccaui q
 apriā magis ex s; excitari deuotō-
 nē qz omunē quesierim vtilitatē: po-
 tēs erit pia virgo apud suū miser-
 cordem filiū s; mecū excusare pecca-
 tū: cui s; meū q̄lecūq; opusculū deu-
 tissime destmaui. **E**xplēit ber-
 nardus super missus.

In vigilia natiuitatis dñi fmo p̄m⁹

Eonuī vox leticie in terra no-
 stra: vox exultatōis et salu-
 tis in tabernaculis peccatoz. **A**u-
 ditū est verbū bonū: verbū solato-
 riū: fmo iocūditate plenus: dign⁹
 omī acceptōe. **T**ubilate mōtes lau-
 dem: et omīa ligna filuarū. **P**laudis-
 te manib; aū faciem dñi qm̄ venit.
Audite celi et aurib; p̄cipe terra: ob-
 stupesce et laudavmūstas creature:
 s; tu magis o hō. **I**hesus xps filius
 dei nascit̄ in bethlehē iude. **Q**uis tā
 lapidei cordis: cuius aīa nō liqfacta
 sit in s; vbo: **Q**uid ānūciari dulcius
 poterat: qd delectabilius mēdari:
Quid tale auditū vnquā: aut qd si-
 mile aliqñ mūdus accepit: **I**hesus
 xpus filius dei nascit̄ in bethlehem
 iude. **O** breue vbu de vbo abbrevia-
 to: s; celesti suauitate refertū. **L**abo-
 rat affectō melliflue dulcedinis: co-
 piā lati⁹ effundē gestiens nec inue-
 mēs vba. **T**āta siqdem ē grā fmo-
 nis huius: vt otinuo incipiat min⁹
 sape si vel vnū iota mutauero. **I**hs
 xps fili⁹ dei nascit̄ in bethlehē iude.

recitatē nr̄am: ⁊ nobiscū manēs ab
 iuuēt infirmitatem nr̄az: ⁊ p nobis
 itās fragilitatem nostrā pteget ⁊
 apugnet. Si enim ille in nobis quis
 lā decipiat nos: Si ille nobiscū: qd
 de cetero nō possumus in eo q̄ ofor-
 tat nos: Si ille p totis: quis contra
 nos: Fidelis cōsiliarius est. qui nec
 falli omnino nec fallere queat: for-
 tis auxiliari⁹ q̄ nō lascescat: patro-
 nus efficax. q̄ et ipsū sathanan sub
 pedib⁹ nr̄is velociter aterat. et oīa
 eius machinamēta ofringat. Nimi-
 rū ipse est dei sapientia cui semp in
 p̄mptu sit instrue ignorantes: ipse
 dei virtus cui facile sit ⁊ deficientes
 reficē: teripe piclitātes. Ad hunc
 ḡ tantum eruditorem fr̄es mei in
 oīi deliberatōe curramus: hūc tā
 strenuū adiutorē in oīi opatōe in-
 uocemus: hūc tā fido apugnatōi
 in oīi colluctatōe mittamus aias
 nr̄as: q̄ ad hoc ip̄sū venit in mūdū vt
 habitās in hoib⁹. cū hoib⁹. p hoib⁹:
 et tenebras nr̄as illuminaret: lato-
 res leuaret et picula propulsaret.

Prefaciūcula beati bernardi ab-
 batis in expositōe suā sup eanges-
 lio missus est angelus.

Scribere me aliqd ⁊ deuotio
 iubet: ⁊ phibet occupatio.
 Verūtāmē q̄a p̄pediente corporali
 molestia. Fratrum ad p̄ns nō valeo
 sectari ouentum: id tantillū ocij qd
 vel mihi de somno fraudās in nocti-
 bus intercipere sinor: nō finā ociosū.
 Libz ḡ tēptare id potissimū aggere
 di qd sepe animū pulsauit: loquor
 deliz in laudib⁹ ḡis m̄is. sup illa
 lectōe euāgelica in q̄ luca referēte.
 dñice annūciatōis cōtineēt historia.
 Ad qd sane opus faciēdū. et si nūl-

la fratrū q̄z me p̄fectib⁹ deseruire
 necesse est. vel necessitas urgeat vel
 vtilitas moueat: dū tñ ex is nō im-
 pediar q̄ ad queqz ip̄oz necessaria
 minus paratus inueniar. non arbi-
 troz eos debere grauari: si ap̄rie sa-
 tiffacio deuotōni. **E**xplicit
 prefaciūcula.

Incipit
 expositio beati bernardi sup missus
 Feria quarta q̄tuor tēporū ⁊c. **L**e-
 ctio sancti euāgelij: secūdū lucam.
 In illo tēpore: missus est angel⁹ ga-
 briel a deo in ciuitatem galilee cui
 nomē nazaret. ad virginē desponsa-
 tā viro cui nomē ioseph de domo da-
 uid: ⁊ nomē virginis maria. Et reli-
 qua **O**melia prima beati
 bernardi abbatis de eadē lectōe.

Ovis sibi voluit euāgelista
 tot ap̄ria nōia rerū in is lo-
 co tā signanē exprimere: Crebo qz
 noluit nos negligentē audire: qd tā
 diligenter studuit enarrare. **N**omi-
 nat siquidē nūciū qui mittit. dñm
 a q̄ mittit: virginē. ad quā mittit:
 sponū qz virginis. amboz qz ge-
 nus: ciuitatē ac regionē ap̄rijs desi-
 gnat n omib⁹. **V**t qdē is: Putasne
 aliqd hoz supuacue positū sit: **N**es-
 q̄quā. Si enī nec foliū de arboze sine
 causa. nec vnus ex passerib⁹ sine pa-
 tre celesti cadit sup terrā: putē ego
 de ore sancti euāgeliste supfluū de-
 fluē verbū. p̄sertim in sacra historia
 verbis. **N**ō puto. Plena q̄ppe sūt dñi
 mia supermis misterijs. ac celesti sin-
 gula dulcedine redūdātia. si tñ di-
 ligētē habeāt inspectore. q̄ nouerit
 fugere mel de petra oleūqz de saxo
 durissimo. **N**ēpe in illa die stillarūt
 mōtes dulcedinē ⁊ colles fluxerunt
 lac ⁊ mel. qñ rotātib⁹ celis desup. nu-
 bib⁹qz pluētib⁹ iustū apta est era